

Asiakasmaksujen soveltamisohje 2026

Aluehallitus 11.12.2025 §

Sisällys

Johdanto	5
1 Yleiset ohjeet.....	6
1.1 Asiaksmaksun määräytyminen.....	6
1.2 Maksukyvyn mukaan määräytyvät maksut	7
1.2.1 Maksukyvyn mukaan perittävien asiaksmaksujen tarkistaminen	8
1.3 Asiakkaan henkilötietojen ja kotikunnan tarkistaminen.....	8
1.4 Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu	9
1.5 Palvelun keskeytyksen vaikutus asiaksmaksuun	10
1.6 Asiakkaan siirtymätilanteet	10
1.7 Etäpalvelut	10
1.8 Ostopalvelu ja palveluseteli.....	11
1.9 Sarjahoitona annettava palvelu	11
1.10 Terveydenhuollon maksukatto.....	11
1.11 Terveydenhuollon valinnanvapaus.....	13
1.12 Kiireettömien palveluiden rajausta	14
1.13 Pitkäaikainen hoito oman kotikunnan ulkopuolella	14
1.14 Vammaispalvelulain asiaksmaksuja koskeva suojasäännös	15
2 Maksuttomat sosiaali- ja terveysterveyst... ..	15
2.1 Maksuttomat sosiaalipalvelut.....	15
2.2 Maksuttomat terveysterveyst... ..	16
2.3 Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen muut maksuttomat sosiaali- ja terveysterveyst... ..	17
3 Erityisryhmien maksut.....	18
3.1 Rintamaveteraanit.....	18
3.2 Sotainvalidit.....	18
3.3 Turvapaikanhakijat.....	19
3.4 Asevelvolliset ja kutsunnat	19
3.5 Maksun periminen muualla kuin Suomessa asuvalta asiakkaalta	19
3.6 Laskutus tapaturmavakuutuksen piiriin kuuluvasta hoidosta täysimääräisin kustannuksin.....	21
4 Muutoksenhaku, laskutus ja perintä.....	21
5 Asiaksmaksujen alentaminen tai perimättä jättäminen	22

5.1 Asiaksmaksun alentamisen tai perimättä jättämisen hakeminen	23
5.2 Asiaksmaksun alentamisen ja perimättä jättämisen piiriin kuuluvat palvelut.....	24
5.2.1 Sosiaalihuollon maksut.....	24
5.2.2 Terveystenhuollon pitkäaikainen laitoshoido	25
5.3 Maksun alentamisen ja perimättä jättämisen perusteet.....	25
5.3.1 Asiaksmaksun alentamisen laskeminen.....	25
5.3.2 Maksunalennuslaskelmassa huomioitavat nettotulot.....	25
5.3.3 Kuukausittainen käyttövara tai perusosa	26
5.3.4 Maksunalennuslaskelmassa yleisesti huomioitavat menot.....	27
5.3.5 Asiakkaan varallisuus.....	28
6 Asiaksmaksut palveluittain	29
6.1 Vastaanottopalvelut	29
6.1.1 Lääkärikäynti	29
6.1.2 Hoitajakäynti.....	29
6.1.3 Haavahoito	29
6.1.4 Tartuntataudit	29
6.1.5 Humalatilatutkimukset	30
6.1.6 Lääkärintodistukset ja -lausunnot	30
6.2 Lääkinnällinen kuntoutus.....	31
6.3 Suun terveydenhuolto	32
6.4 Terveyskeskussairaalapalvelut.....	32
6.4.1 Muistipoliklinikka	32
6.4.2 Palliatiivinen keskus	32
6.4.3 Kotisairaala.....	33
6.5 Mielenterveys- ja päihdepalvelut.....	33
6.6 Lasten ja nuorten palvelut.....	33
6.6.1 Opiskeluterveydenhuolto	33
6.6.2 Lapsiperheiden kotipalvelu	34
6.6.3 Lastensuojelun sijaishuolto	35
6.7 Vammaispalvelut.....	35
6.7.1 Valmennus, asumisen valmennus.....	37
6.7.2 Vaativien erityispalvelujen maksut	37
6.7.3 Asumisen tuki	37
6.7.4 Pitkäaikainen perhehoito.....	38

6.7.5 Lyhytaikainen perhehoito.....	38
6.7.6 Lyhytaikainen huolenpito	39
6.7.7 Päivätoiminta ja kehitysvammaisten työtoiminta.....	39
6.7.8 Vaativan moniammatillisen tuen asuminen erityishuoltona	39
6.7.9 Vammaispalvelulain mukaiset palvelut, joista voidaan periä asiakasmaksu.....	40
6.7.10 Liikkumisen tuki (vammaispalvelut)	40
6.7.11 Lapsen asumisen tuki.....	41
6.7.12 Hengityslaitteen varassa elävän henkilön hoidon maksuttomuus.....	41
6.8 Kotona asumista tukevat palvelut	42
6.8.1 Ateriapalvelu	42
6.8.2 Vaatehuoltopalvelu	42
6.8.3 Siivouspalvelu	42
6.8.4 Kauppapalvelu	43
6.8.5 Osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä tukeva palvelu (kuntouttava päivätoiminta)	43
6.8.6 Peseytymispalvelu.....	43
6.8.7 Turvapalvelu	43
6.8.8 Saattajapalvelu	43
6.8.9 Liikkumisen tuki.....	44
6.9 Kotihoito.....	44
6.9.1 Tilapäinen kotihoito	45
6.9.2 Arviointitiimi	45
6.10 Lyhytaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen, lyhytaikainen perhehoito, arviointi- ja kuntoutusyksikkö	45
6.11 Omaishoidon vapaa	45
6.12 Asumispalvelut	46
6.12.1 Tuettu asuminen.....	46
6.12.2 Yhteisöllinen asuminen	46
6.12.3 Ympärivuorokautinen palveluasuminen	47
6.12.4 Pitkäaikainen perhehoito.....	48
6.12.5 Pitkäaikainen laitoshoido.....	48
7 Liitteet.....	49
7.1 Pitkäaikaisten tulositonnaisten asiakasmaksujen tulorajat.....	49
7.2 Maksuprosentit perhekoon mukaan tulorajan yli menevistä bruttotuloista	49

7.3 Maksukyvyn mukaan perittävät maksut: huomioon otettavat tulot.....	50
7.4 Maksukyvyn mukaan perittävät maksut: tulot, joita ei oteta huomioon.....	51

Johdanto

Asiakasmaksujen soveltamisohjeen tarkoituksena on selkeyttää ja tarkentaa asiakasmaksujen kokonaisuutta Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella. Soveltamisohjeeseen on koottu asiakasmaksuihin liittyvää lainsäädäntöä sekä asiakasmaksuihin liittyviä periaatteita. Asiakasmaksujen yleiset periaatteet koskevat kaikkia hyvinvointialueella perittäviä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja. Hyvinvointialueella päätetään kulloinkin voimassa olevan hallintosäännön mukaisesti palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen hallintosäännön (26§) mukaan aluehallitus vahvistaa asiakasmaksut aluevaltuuston vahvistamien hinnoitteluperiaatteiden mukaisesti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen perimiseen sovelletaan lakia sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992 (jäljempänä *asiakasmaksulaki*) sekä asetusta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 912/1992 (jäljempänä *asiakasmaksuasetus*). Lain säännökset ovat ensisijaisia siinä tapauksessa, että laki ja asetus ovat ristiriidassa keskenään.

1 Yleiset ohjeet

1.1 Asiakasmaksun määräytyminen

Asiakasmaksulain 1 §:n mukaan sosiaali- ja terveystalvluista voidaan periä maksu palvelun käyttäjältä, jollei lailla toisin säädetä.

Sosiaali- ja terveystalvluet voivat olla palvelunkäyttäjälle maksuttomia, maksu voidaan periä kaikilta samansuuruisena niin sanottuna tasamaksuna (tasasuuruinen maksu) tai maksu voidaan määrätä asiakkaan tulojen ja maksukyvyyn mukaan (tulosisonnainen maksu). Tasasuuruinen maksu on esimerkiksi käynti terveydenhuollon avovastaanotolla, kun tulosisonnainen maksu on esimerkiksi säännöllisen kotihoidon asiakasmaksu.

Hyvinvointialueen palveluista perittävä maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen. Asiakashinnat löytyvät Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen asiakasmaksuhinnastosta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittävät maksut, vähimmäiskäyttövarat ja tulosisonnaisten maksujen tulorajat on sidottu asiakasmaksulain ja -asetuksen nojalla joko kansaneläkeindeksiin tai työeläkeindeksiin.

Asiakasmaksulain ja -asetuksen mukaan määräytyvien maksujen enimmäismäärät (tasasuuruiset maksut) sekä maksukatto tarkastetaan joka toinen vuosi (parilliset vuodet) kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti. Jatkuvan, säännöllisen kotona annettavan palvelun sekä pitkäaikaisen asumispalvelujen maksujen perusteena käytettävät tulorajat sekä vähimmäiskäyttövara pitkäaikaisissa palveluissa tarkistetaan joka toinen vuosi työeläkeindeksin mukaisesti.

Pääsääntöisesti asiakasmaksuja ei peritä alle 18-vuotiailta, poikkeukset mainitaan tässä soveltamisohjeessa (esimerkiksi Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 519/1977).

Hyvinvointialueen on annettava asiakkaalle maksua koskevaa päätöstä vastaava lasku, josta näkyy laskun päivämäärä, asiakas, jolta maksu peritään, palvelu, josta laskutetaan, maksun peruste, onko kyseessä julkinen vai yksityinen palveluntuottaja sekä lisätietojen antajan yhteystieto. Lisäksi laskuta tulee ilmetä, kerryttääkö kyseinen palvelu terveydenhuollon maksukattoa. Jos maksu kerryttää maksukattoa, laskulla on oltava tieto, että asiakkaan on itse seurattavat maksukaton kertymistä. Muuhun kuin maksukyvyyn mukaan määräytyviin laskuihin on liitettävä oikaisuvaatimusohje.

Hyvinvointialueen on annettava asiakkaalle päätös niistä maksuista, jotka määräytyvät asiakkaan maksukyvyyn mukaan. Päätöksestä tulee ilmetä päätöksen tehneen viranhaltijan nimi, päätöksen päivämäärä, asiakas ja palvelu, jota päätös koskee, maksun suuruus ja peruste sekä lisätietojen antajan yhteystiedot. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusohje. Hyvinvointialueelle kuuluu myös asiakasmaksujen määräytyminen ja periminen ostopalveluna toteutettavien palveluiden osalta.

(Asiakasmaksulaki 2a§ ja 2§b.)

1.2 Maksukyvyn mukaan määräytyvät maksut

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettu lain 7 b§ säättää palvelun pitkäaikaisuudesta ja perittävistä maksuista. Asiakasmaksulain 7 c§:ssä tarkoitettua maksua ei kuitenkaan saa periä lastensuojelulain tai vammaispalvelulain nojalla annetusta perhehoidosta.

Sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalvelujen, perhehoitolaissa tarkoitetun perhehoidon ja ammatillisen perhehoidon, terveydenhuoltolaissa tarkoitetun laitoshoidon sekä sosiaalihuoltolaissa tarkoitetun laitospalvelun osalta pitkäaikaisuuden edellytyksenä on 3 kuukautta. Kotiin annettavien palvelujen osalta pitkäaikaisuuden edellytyksenä on se, että asiakas saa palvelua vähintään kerran viikossa ja lisäksi palvelun arvioidaan kestävän vähintään 2 kuukautta, tai palvelu on tosiasiallisesti kestänyt jo vähintään 2 kuukautta.

Hyvinvointialue päättää maksukyvyn mukaan määräytyvästä maksusta toistaiseksi. Hyvinvointialueen on tarkistettava maksu asiakasmaksulain 10 j §:ssä säädetyissä tilanteissa sekä asiakkaan tai hänen edustajansa hakemuksesta. Maksua määrättäessä tulee selvittää asiakkaan perhesuhteet ja tulotiedot sekä mahdolliset tuloista vähennettävät erät.

Maksukykyä arvioitaessa ja suuruutta määrättäessä voidaan ottaa huomioon asiakasmaksulain 10 §:n mukaan henkilön eläminen yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa, alaikäisten lasten eläminen samassa taloudessa, henkilön tosiasiallista perhesuhteista johtuvat muut maksukykyyn vaikuttavat seikat sekä lapsen elatuksesta annetussa laissa tarkoitettu elatusvelvollisuus siten kuin asiakasmaksulaissa tai asiakasmaksuasetuksessa tarkemmin säädetään. Maksukyvyn mukaan määräytyvän maksun suuruutta määrättäessä otetaan huomioon palveluja käyttäneiden tulot siten, kun asiakasmaksulaissa ja asiakasmaksuasetuksessa säädetään.

Valtion viranomainen, hyvinvointialueen viranomainen, kunnallinen viranomainen sekä muu julkisoikeudellinen yhteisö, Kansaneläkelaitos, Eläketurvakeskus, eläkesäätiö ja muu eläkelaitos, vakuutuslaitos, työnantaja ja työttömyyskassa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottaja ovat velvollisia hyvinvointialueen viranomaisen pyynnöstä antamaan maksutta ja salassapitosäännösten estämättä hallussaan olevat asiakkaan taloudellista asemaa koskevat ja asiakasmaksun suuruuden määrittämistä varten välttämättömät tiedot ja selvitykset, jos maksun määräävä hyvinvointialue ei ole saanut asiakkaalta tai hänen lailliselta edustajaltaan riittäviä ja luotettavia tietoja maksun määrittämistä varten. Samaa sääntelyä sovelletaan myös asiakkaan puolison taloudellista asemaa koskeviin tietoihin ja selvityksiin, jos maksu määrätään tai on määrätty 7 c tai 10 e §:n nojalla puolisojen yhteenlaskettujen tulojen perusteella.

Tiedonantovelvollisuus koskee lisäksi rahalaitoksia, jos hyvinvointialue ei ole saanut riittäviä tietoja ja selvityksiä, tai jos on perusteltu syy epäillä asiakkaan tai hänen edustajansa antamien tietojen riittävyyttä tai luotettavuutta. Pankkitietoja tulee pyytää pankilta kirjallisesti. Ennen pyyntöä asiakkaalle ja puolisolalle (jos tietoja on ollut tarpeen pyytää myös puolisoista) tulee antaa tietojen pyytämisestä tieto. Päätöksen pyynnön tekemisestä voi tehdä vain hyvinvointialueen nimeämä viranhaltija.

Huomioon otettavat tulot löytyvät liitteestä 3. Tulot, joita ei huomioida löytyvät liitteestä 4.

1.2.1 Maksukyvyn mukaan perittävien asiakasmaksujen tarkistaminen

Asiakkaan maksukyvyn mukaan määräytyvät maksut määrätään toistaiseksi. Näitä maksuja ovat esimerkiksi pitkäaikainen asumispalvelu tai säännöllinen kotihoito. Maksukyvyn mukaan määräytyvät maksut sekä niihin liittyvä tulotiedot tarkistetaan indeksitarkastusten yhteydessä voimassa olevan lainsäädännön mukaan ja asiakkaan tai tämän edustajan hakemuksesta tai hyvinvointialueen aloitteesta silloin, kun

- asiakkaan tai perheen tulot ovat muuttuneet,
- maksua määrittäessä huomioon otettavat perheen olosuhteet ovat muuttuneet,
- asiakkaan tai hänen puolisonsa oikeus säädettyihin vähennyksiin on muuttunut,
- maksu osoittautuu virheelliseksi,
- hyvinvointialueen maksuperusteita muutetaan siten, että sillä on vaikutusta asiakasmaksun suuruuteen,
- asiakassuunnitelmaa muutetaan siten, että sillä on vaikutusta asiakasmaksun suuruuteen.

Maksukyvyn määräytyvän maksun määrittämiseksi tulee asiakkaan tai hänen edunvalvojansa esittää tositteet tulo- ja verotustiedoista ja maksun määrittämiseksi tarvittavista kustannuksista.

Tarkastuksen yhteydessä muutettava maksu muutetaan seuraavan kuukauden alusta. Jos maksun määrittämisestä koskeva päätös on perustunut asiakkaan tai hänen edustajansa antamiin virheellisiin tietoihin, maksu voidaan oikaista takautuvasti enintään vuoden ajalta.

1.3 Asiakkaan henkilötietojen ja kotikunnan tarkistaminen

Asiakkaan perustiedot tarkistetaan jokaisella asiointikerralla. Asiakkaan perustiedoista tulee ilmetä vähintään seuraavat tiedot:

- Henkilötunnus (Suomen henkilötunnus tai väliaikainen henkilötunnus)
- Sukunimi
- Etunimi
- Lähiosoite (Asuin- tai oleskeluosoite Suomessa)
- Puhelinnumero
- Kotikunta
- Alaikäiselle asiakkaalle tulee kirjata läheismaksaja

Asiakkaan kotikunta määräytyy kotikuntalain (201/1994) perusteella. Mikäli tiedon paikkansa-pitävyyttä ei ole aiheellista epäillä, kotikuntana pidetään väestörekisteriin merkittyä paikka-kuntaa.

1.4 Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu

18-vuotta täyttäneeltä asiakkaalta voidaan periä maksu käyttämättömästä palvelusta, jos hän tai hänen edustajansa on varannut ajan terveydenhuollon vastaanotolle tai sosiaali- ja terveydenhuollon lyhytaikaiseen hoito- tai asumispalveluun, mutta ei ole saapunut paikalle ilman hyväksyttävää syytä, eikä ole perunut varausta etukäteen (Asiakasmaksulaki 3§).

Maksu peritään, jos maksun perimistä ei voida pitää kohtuuttomana ja asiakkaalle on varauksen yhteydessä ilmoitettu mahdollisuudesta periä maksu sekä on annettu ohjeet ajan tai paikan peruuttamiseksi ennalta. Tiedot maksun perimisestä ja peruutusohjeista on annettava asiakkaalle ymmärrettävässä muodossa. (Asiakasmaksulaki 3§.) Maksu voidaan periä myös silloin, kun hyvinvointialue on asiakkaan tai tämän edustajan aloitteesta varannut ajan vastaanotolle tai paikan lyhytaikaiseen hoito- tai asumispalveluun. Tässäkin tapauksessa asiakkaalle on ilmoitettava varauksesta, maksun mahdollisuudesta ja peruutusohjeista. Kohtuuttomuuden arviointi tehdään tapauskohtaisesti. Maksun periminen on kohtuutonta aina, kun asiakkaalla ei ole olosuhteiden vuoksi mahdollisuutta toimia toisin.

Palvelun mahdollinen maksuttomuus (kohta 2 maksuttomat terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palvelut) ei vapauta asiakasta peruuttamatta jätetyn käynnin maksusta.

Käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävä maksu peritään seuraavista palveluista 18 vuotta täyttäneiltä:

- äitiysneuvolan vastaanottokäynti (terveydenhoitaja- ja lääkärikäynnit),
- ehkäisyneuvonnan vastaanottokäynti (terveydenhoitaja- ja lääkärikäynnit),
- opiskelijaterveydenhuollon vastaanottokäynti (terveydenhoitaja- ja lääkärikäynnit),
- opiskelijahuollon psykologipalvelun vastaanotto,
- fysioterapian, puheterapian ja toimintaterapian yksilökäynti vastaanotolla ja kotikäyntinä,
- jalkaterapian ja ravitsemusterapian vastaanottokäynti,
- terveyskeskuksen avosairaanhoidon lääkärin vastaanotto- ja etäkäynti,
- terveyskeskuksen hoitajavastaanotto,
- suun terveydenhuollon vastaanottokäynti (hammaslääkäri, erikoishammaslääkäri, suuhygienisti ja hammashoitaja),
- osastovieroitushoito,
- päihdehuollon kuntouttava laitoshoido,
- kotisairaala ja liikkuva sairaala,
- muistipoliklinikka (lääkärin tai hoitajan vastaanotto),
- sarjahoito perustason palveluissa,
- omaishoitajan lakisääteinen vapaa ikääntyneille tai vammaisille henkilöille,
- ympärivuorokautinen lyhytaikainen hoito vammaisille henkilöille.

1.5 Palvelun keskeytyksen vaikutus asiakasmaksuun

Hyvinvointialue voi periä pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasmaksun sekä jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta perittävän maksun, vaikka palvelu keskeytyisi tilapäisesti asiakkaasta johtuvasta syystä.

Jos palvelu keskeytyy yhtäjaksoisesti yli viideksi päiväksi, maksua ei peritä viittä päivää ylittävältä ajalta.

Jos palvelu keskeytyy hyvinvointialueesta johtuvasta syystä tai siksi, että asiakas on laitoshoidossa, maksua ei peritä myöskään edellä mainituilta viideltä päivältä.

Jos palvelun keskeytys jatkuu koko kuukauden, maksua ei peritä lainkaan.

(Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 10 k §.)

1.6 Asiakkaan siirtymätilanteet

Asiakkaan siirtyessä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen järjestämästä palvelusta toiseen esimerkiksi asumisyksikkö- laitoshoido tai laitoshoido- laitoshoido tai asumisyksikkö- asumisyksikkö tai avovastaanotto- laitoshoido, ei lähetävä yksikkö laskuta lähtöpäivää tai vastaanotto- käynnin maksua.

Lyhytaikaisen laitoshoidon osalta hoitopäivämaksu peritään hoitoon tulopäivältä, sitä seuraavilta hoitopäiviltä ja laishoidosta lähtöpäivältä. Mikäli asiakas kuitenkin siirtyy välittömästi toiseen laitokseen lähetävä laitos ei peri maksua siltä päivältä, jona asiakas siirtyy. Mikäli asiakas siirtyy laitoshoidosta asumispalveluyksikköön, asiakkaalta laskutetaan lähtöpäivä.

Jos asiakas siirtyy perhehoidosta suoraan palveluasumiseen tai laitoshoidoon, peritään palveluasumisen tai laitoshoidon maksu tulopäivältä, mutta ei perhehoidon maksua kyseessä olevalta päivältä. Jos asiakas siirtyy palveluasumisesta tai laitoshoidosta perhehoitoon, peritään palveluasumisen tai laitoshoidon maksu lähtöpäivältä, mutta ei perhehoidon maksua kyseessä olevalta päivältä.

1.7 Etäpalvelut

Sosiaali- ja terveystalveluita voidaan antaa joko käyntiasiointina tai etäpalveluna, joka toteutetaan kaksisuuntaisesti tietoliikenneyhteyden kautta esimerkiksi tietokoneella, älypuhelimella tai tabletilla.

Etäpalvelu on maksullinen, jos se korvaa perinteisen fyysisen käynnin ja vastaa sisällöltään henkilökohtaista hoito- tai palvelukäyntiä. Käyntiasiointia korvaava palvelu on lähtökohtaisesti vuorovaikutteista ja on suunnattu asiakkaalle yksilöllisesti. Hoitoon liittyvä lääkärin puhelu tai chat on hinnoiteltu erikseen.

Jos etäpalvelulle ei ole määritelty omaa maksua hinnastossa, veloitetaan siitä fyysisen käynnin hinnaston mukainen maksu. Jos palvelu on hinnaston mukaan maksuton, se on maksuton myös etäpalveluna. Terveystenhuollon etäpalvelut kerryttävät maksukattoa samalla tavoin kuin perinteiset käyntiin perustuvat palvelut.

1.8 Ostopalvelu ja palveluseteli

Ostopalveluna järjestetyistä palveluista peritään käyttäjältä samat maksut kuin hyvinvointialueen itse järjestämistä vastaavista palveluista.

Palveluseteli on yksi tapa järjestää lakisääteisiä sosiaali- ja terveystenpalveluja. Palvelusetelin arvo voi olla palvelusta riippuen tasasuuruinen tai tulositonnainen. Palvelusetelin arvon tulee olla asiakkaan kannalta kohtuullinen. Hyvinvointialue ei peri palvelusetelillä tuotetusta palveluista asiakasmaksua vaan asiakkaalle jää maksettavaksi palveluntuottajan perimänä omavastuuosuus. Asiakas voi kieltäytyä palvelusetelistä, jolloin hyvinvointialue järjestää palvelut muulla tavalla.

Asiakas voi palveluseteliä käyttäessään valita palveluntuottajan hyvinvointialueen hyväksymistä palveluntuottajista. Asiakkaalle tarjotaan neuvontaa ja ohjausta palvelusetelin käytöstä. Palvelusetelistä säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetussa laissa (569/2009). Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelusetelin yleinen sekä palvelukohdattaiset sääntökirjat löytyvät verkkosivuilta.

1.9 Sarjahoitona annettava palvelu

Sarjahoito tarkoittaa suunnitelmallista terveydenhuollon ammattihenkilön antamaa säännöllistä ja toistuvaa hoitoa. Sarjahoitona voidaan pitää hoitoa, joka

- toteutetaan lähes samanlaisena vähintään kolme kertaa,
- hoitojen väliin jäävä aika ei ylitä kahta viikkoa,
- hoidollisista ystistä hoito voidaan toteuttaa harvemmin

Sarjahoidon maksu saadaan periä enintään 45 kertaa kalenterivuodessa. Hoitokertamäärä lasketaan yhteen eri hoitokerroista ja erilaisista sarjahoitona toteutettavista hoidoista.

Perusterveydenhuollossa sarjahoito on sarjassa annettavaa terapiapalvelua kuten fysioterapiaa, puheterapiaa, jalkaterapiaa, ravitsemusterapiaa tai toimintaterapiaa. Kertymään lasketaan mukaan myös mahdolliset ostopalveluna tuotettu sarjahoito. Sarjahoito kerryttää maksukattoa.

1.10 Terveystenhuollon maksukatto

Asiakkaan maksamille julkisen terveydenhuollon tietyille maksuille on säädetty kalenterivuosittainen enimmäismäärä eli maksukatto, 1.1.2026 alkaen maksukatto on 815 euroa.

Maksukaton ylittymisen jälkeen maksukattoon sisältyvät palvelut ovat asiakkaalle maksuttomia kyseisen kalenterivuoden loppuun saakka lukuun ottamatta lyhytaikaista laitoshoidoa, josta peritään maksukaton täyttymisen jälkeen 18 vuotta täyttäneiltä 26,80 euroa/hoitopäivä (1.1.2026 alkaen).

Maksujen yhteismäärää laskettaessa huomioidaan kalenterivuoden (1.1.–31.12.) aikana kertyneet maksut sen mukaan, milloin asiakas on saanut palvelua.

Alle 18-vuotiaan käyttämistä palveluista perityt maksukattoa kerryttävät maksut otetaan huomioon yhdessä hänen toisen vanhempansa tai muun huoltajan maksujen kanssa (laillinen huoltaja).

Maksukattoa kerryttävät myös ostopalveluina perittävät maksut, jos palvelu kuuluu hyvinvointialueen järjestämisvastuulle.

Asiakasmaksukaton täyttymisen seuranta on asiakkaan vastuulla. Laskulla on tieto, kerryttääkö asiakasmaksu maksukattoa. Kun maksukatto täyttyy, asiakas saa maksukaton ylittymistä koskevan todistuksen. Todistuksen (ns. vapaa kortti) saadakse asiakkaan on esitettävä tositteet itsensä tai huollettavanaan olevien lasten maksamista palveluista.

Maksukattoon lasketaan mukaan seuraavat palvelut/ maksut:

- Avosairaanhoidon palvelut sosiaali- ja terveysasemalla,
- poliklinikkakäyntien tutkimus ja hoito,
- päiväkirurgiset toimenpiteet,
- suun terveydenhuollon tutkimus ja hoito (pl. hammastekniset kulut),
- suun ja leukojen erikoissairaanhoidon toimenpiteet,
- terveydenhuollon ammattilaisten antamat hoidot, kuten esimerkiksi fysioterapia ja ravitsemusterapia,
- sarjahoito,
- päivä- ja yöhoito,
- tilapäinen kotisairaanhoido ja kotisairaalahoido,
- lyhytaikainen laitoshoido/-palvelu (arviointi- ja kuntoutuspaikat, kriisipaikat, intervallipaikat pl. omaishoidon vapaan aikaiset palvelut),
- lääkinnällisen kuntoutuksen laituskuntoutusjaksot, joita annetaan kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain tai vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (675/2023) mukaisia palveluja saavalle henkilölle,
- edellä mainituista palveluista perityt maksut, kun ne on järjestetty ostopalveluna,
- edellä mainituista palveluista perityt maksut, kun asiakasmaksun lasku on maksettu toimeentulotuesta,
- edellä mainituista palveluista perityt maksut, kun ne on järjestetty etäpalveluna.

Maksukattoon ei lasketa mukaan seuraavia palveluita/maksuja:

- Maksua, joka on peritty työtaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain, sotilasvammalain, liikennevakuutuslain, potilasvakuutuslain tai näitä vastaavan aiemman lain mukaan korvattavasta hoidosta,

- maksua, joka on peritty henkilöltä, jolla ei ole Suomessa kotikuntaa, lukuun ottamatta maksua, joka on peritty henkilöltä, jolla on Euroopan unionin lainsäädännön tai Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen nojalla oikeus terveyspalveluihin samoin edellytyksin kuin Suomessa asuvalla henkilöllä tai joka rinnastetaan kunnan asukkaaseen,
- suun ja hampaiden hoitoon liittyviä hammasteknisiä kuluja,
- tilapäisen kotipalvelun tai tilapäisen kotihoidon maksua (pl. pelkästään sairaanhoidollista palvelua koskevan tilapäisen kotihoidon maksu),
- säännöllisen kotihoidon maksua,
- pitkäaikaisen laitoshoidon maksua,
- sairaankuljetusmaksua,
- lääkärintodistusmaksua,
- sosiaalihoitolain mukaista asumispalvelumaksua,
- maksua käyttämättömästä tai perumatta jätetystä palvelusta,
- maksua yksityislääkärin läheteellä tehdyistä laboratorio- ja kuvantamistutkimuksista,
- omaishoidon lakisääteisten vapaiden ajalta perittyjä asiakasmaksuja,
- vammaisten asumispalvelumaksua,
- vammaisten kuljetuspalvelumaksua,
- työterveyshuollon palvelumaksua,
- perhehoidon maksua,
- viivästyskorko- ja perintäkulumaksuja,
- omavastuuosuuksia palvelusetelistä tai kuljetuspalveluista,
- muita maksuja, joiden huomioon ottamisesta maksukatossa ei säädetä asiamaksulain § 6a:ssa.

(Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 6 a §.)

1.11 Terveystenhuollon valinnanvapaus

Terveystenhuoltolain (1326/2010) 47 §:n mukaan, henkilöllä on oikeus valita kiireettömän perusterveydenhuollon palvelut tuottava terveysasema tai -keskus, riippumatta siitä, minkä hyvinvointialueen alueella terveyskeskus tai -asema sijaitsee. Terveystenkeskuksen tai -aseman vaihtamisesta on tehtävä kirjallinen ilmoitus sekä sille terveyskeskukselle tai -asemalle, jota henkilö käyttää, että sille, jonka hän valitsee. Valinta voi kohdistua samanaikaisesti vain yhteen terveyskeskukseen tai -asemaan. Valinnanvapauteen liittyvät poikkeukset löytyvät terveydenhuoltolain 47 §:stä.

Valinnasta on aina tehtävä kirjallinen ilmoitus (ilmoitus terveysaseman vaihtamisesta-lomake) nykyiselle ja uudelle hyvinvointialueelle. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella ilmoitus toimitetaan kirjaamoon.

Kun asiakas on valinnanvapauden perusteella tehnyt ilmoituksen terveysaseman tai -keskuksen valinnasta, valinta astuu voimaan kolmen viikon kuluttua ilmoituksen jättämisestä. Jokaisesta perheenjäsenestä on tehtävä oma ilmoituksensa. Valinta koskee vain yhtä terveysasemaa kerrallaan ja on voimassa vuoden ajan, minkä jälkeen valinnan voi tehdä uudelleen. Hoitovastuu säilyy valitulla asemalla, kunnes henkilö ilmoittaa muutoksesta.

Jos henkilö valitsee toisen hyvinvointialueen terveysaseman, valinta koskee kaikkia kiireettömiä perusterveydenhuollon palveluja: avosairaanhoidon vastaanottopalvelut, terveysneuvonta, terveystarkastukset, todistukset ja seulonnat, suun terveydenhuollon palvelut, neuvola-palvelut, hoitotarvikejakelu ja -palvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelut, kuntoutuksen neuvonta-, suunnittelu- ja terapiapalvelut, apuvälinepalvelut ja lyhytaikaisen laitoshoidon palvelut.

Lastensuojelulain nojalla sijoitetut lapset ovat oikeutettuja saamaan kaikki tarvitsemansa terveydenhuollon palvelut (terveydenhuoltolaki 69 §) asuinpaikkansa mukaiselta hyvinvointialueelta.

Ahvenanmaalaiset ovat valinnanvapauden ulkopuolella ja tarvitsevat maksusitoumuksen.

Terveydenhuoltolain 48 § säättää myös tilanteista, joissa asiakkaan on mahdollisuus saada hoitoa muulta hyvinvointialueelta kuin missä hänen kotikuntansa sijaitsee. Mikäli henkilö asuu tai oleskelee säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi sellaisella hyvinvointialueella, jonka alueella hänen kotikuntansa ei sijaitse, hän voi käyttää hoitosuunnitelmansa mukaisen hoidon toteuttamiseen myös muun hyvinvointialueen kuin oman hyvinvointialueensa perusterveydenhuollon palveluja hoidosta vastaavan terveyskeskuksen tai -aseman muuttumatta. Näissä tilanteissa asiakkaan on ennen käyntiään tehtävä hyvinvointialueelle ilmoitus tilapäisestä kiireettömän hoidon tarpeesta kakkospaikkakunnalla sekä hoitosuunnitelma hoidosta vastaavasta terveyskeskuksesta.

1.12 Kiireettömien palveluiden raja

Asiakkaalle ei anneta kiireettömiä palveluja seuraavissa tilanteissa:

- Henkilö ei ole valinnut Itä-Uudenmaan hyvinvointialuetta hoidostaan vastaavaksi hyvinvointialueeksi tai
- henkilö on valinnut toisen alueen vastaamaan perusterveydenhuollostaan.

Valinta tarkistetaan aina ajanvarauksen yhteydessä. Kiireettömien palveluiden raja ei koske kouluterveydenhuoltoa, opiskelijaterveydenhuoltoa, kotihoitoa, kotisairaala- tai pitkäaikaista laitoshoidoa.

Kotiin annettavia palveluja ei järjestetä oman alueen ulkopuolelle ilman maksusitoumusta.

1.13 Pitkäaikainen hoito oman kotikunnan ulkopuolella

Kotikuntalain 3 a § mukaan yli vuoden kestäneessä, tai arvioilta yli vuoden kestävässä, hoitosuhteessa olevalla henkilöllä (kotikuntansa ulkopuolella asuva), voi valita kotikunnakseen oleskelukuntansa, jolloin palvelun järjestämisvastuu siirtyy uuden kotikunnan hyvinvointialueelle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain (612/2021) 55 §:n mukaan, henkilö, joka haluaa muuttaa toisen hyvinvointialueen alueelle, mutta ei kykene ikänsä tai muun syyn vuoksi asumaan siellä itsenäisesti, voi hakea tarvitsemiaan palveluja siltä hyvinvointialueelta, jonka alueella tämä kyseinen kunta sijaitsee samoin perustein kuin jos hän olisi kyseisen kunnan asukas.

Sen hyvinvointialueen jolle hakemus on saapunut, tulee käsitellä hakemus ja arvioida hakijan palveluntarve yhteistyössä järjestämisvastuussa olevan hyvinvointialueen kanssa, ja tehdä asiassa päätös. Henkilöllä voi olla ainoastaan yksi hakemus vireillä, joten jos hakija on tehnyt hakemuksen jollekin toiselle hyvinvointialueelle ja sen käsittely on vielä kesken, ei toista vireille pantua hakemusta käsitellä.

Jos hyvinvointialue on päättänyt myöntää haetun palvelun, hakijan on ilmoitettava kahden viikon kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta, ottaako hän palvelun vastaan. Hakijan tulee lisäksi muuttaa päätöksen mukaiseen hoitopaikkaan tai asumispalveluun kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Jos hakija laiminlyö edellä säädettyjen määräaikojen noudattamisen, hänen oikeutensa päätöksen mukaisiin palveluihin raukeaa.

1.14 Vammaispalvelulain asiakasmaksuja koskeva suojasäännös

Sen lisäksi, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 11 §:ssä säädetään maksun perimättä jättämisestä tai määrätyn maksun alentamisesta, vammaispalvelulain 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun lain perusteella järjestetyistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista määrättävä maksu on jätettävä määräämättä tai perimättä tai sitä on alennettava, jos maksu estää vammaisen henkilön palveluiden yksilöllisen järjestämisen tai vaikeuttaa sitä olennaisesti tai jos siihen on syytä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen (Vammaispalvelulaki 2 §).

Suojasäännös ei kohdistu vammaispalvelulain nojalla myönnettävien palvelujen mahdollisiin maksuihin, vaan niihin sovelletaan asiakasmaksulain 11 §:n säännöksiä maksun perimättä jättämisestä ja alentamisesta.

2 Maksuttomat sosiaali- ja terveyspalvelut

2.1 Maksuttomat sosiaalipalvelut

Asiakasmaksulain 4 § mukaisia maksuttomia sosiaalipalveluita ovat:

- Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 14 §:n sosiaalityö, sosiaaliohjaus, sosiaalinen kuntoutus, perhetyö, kasvatus- ja perheneuvonta sekä lapsen ja vanhemman välisten tapaamisten valvonta, 27 §:ssä tarkoitettuja tuettuja tapaamisia ja valvottuja vaihtoja.
- Henkilölle hänen sosiaalihuoltoaan koskevissa asioissa annetut asiakirjat.

- Lastensuojelun palvelut.
- Avioliittolaissa (234/29), isyyslaissa (700/75), lapseksiottamisesta annetussa laissa (153/85), lapsen elatuksesta annetussa laissa (704/75), lapsen huollosta ja tapaamis-oikeudesta annetussa laissa (361/83), lapsen elatuksen turvaamisesta annetussa laissa (122/77) ja eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannuksiin annetussa laissa (660/66) hyvinvointialueen tehtäväksi säädettyt palvelut.
- Polikliininen päihdehuolto.
- Vammaispalvelulain (675/2023) 7§:ssä tarkoitettu valmennus, 9§:ssä tarkoitettu henkilökohtainen apu, 12§:ssä tarkoitettu erityisen osallisuuden tuki, 14§:ssä tarkoitettu tuettu päätöksenteko, 16§:ssä tarkoitettu vaativa moniammatillinen tuki, 18§:ssä tarkoitettu asumisen tuki, 19§:ssä tarkoitettu kotona järjestettävä lapsen asumisen tuki, 22§:ssä tarkoitettu esteettömän asumisen tuki, 24§:ssä tarkoitettu lyhytaikainen huolenpito, 25§:ssä tarkoitettu päivätoiminta kuljetusta ja aterioita lukuun ottamatta, 27§:ssä tarkoitettu kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminta, 28§:ssä tarkoitettu liikumisen tuki ja 34§:ssä tarkoitettu muut lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarvittaviin palveluihin sisältyvä apu ja tuki, 24§:ssä tarkoitettu lyhytaikaisena huolenpitona järjestettävä aamu- ja iltapäivätoimintaan liittyvä ylläpito, 25§:ssä tarkoitettu kehitysvammaisen henkilön työtoiminnan matkat sekä asumisen tukeen ja kotona järjestettävään lapsen asumisen tukeen sisältyvät palvelut.
- Asumisen tuesta ja henkilökohtaisesta avusta voidaan kuitenkin periä maksu, jos henkilö saa niihin korvausta muun lain kuin vammaispalvelulain nojalla.
- Kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa (519/1977) tarkoitettu erityishuolto ja lain 39 §ä tarkoitettu kuljetus, mutta kehitysvammaisen ylläpidosta voidaan kuitenkin periä maksu.

2.2 Maksuttomat terveyspalvelut

Asiakasmaksulain 5§ mukaisia maksuttomia terveyspalveluita ovat:

- Terveystarkastuslain (1326/2010) 13–17§:n, 19§:n 1 kohdan sekä 24, 27 ja 29§:n perusteella järjestetyt perusterveydenhuollon palvelut sekä hoitoon kuuluvat aineet ja pitkäaikaisensairauden hoitoon tarkoitetut hoitotarvikkeet.
- Käynti sairaanhoitajalla, terveydenhoitajalla, kättilöllä tai lähihoitajalla.
- Haavahoito.
- Käynti muistipoliklinikan hoitajalla.
- Hammaslääkärin lausunto leikkauskelpoisuudesta (tutkimus ja röntgenkuva maksullisia).
- Äitiys- ja lastenneuvolakäynti.
- Isyystutkimukseen liittyvä käynti.
- Päihteitä käyttäville raskaana oleville suunnattujen äitiyspoliklinikoiden antama tutkimus, hoito ja seuranta.
- Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon käynnit, terveydenhuoltolain 16§:n nojalla järjestetyt kouluterveydenhuollon palvelut myös 18 vuotta täyttäneille.
- Seulonnot sekä terveystarkastukset ja -neuvonta.
- Työttömän terveystarkastus.

- Kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotukset.
- Yleisvaarallisen tartuntataudin (tartuntatautilaki 1227/2016 4§ 2mom) tutkimusta, hoitoa ja hoitoon määrättyjä lääkkeitä, yleisvaaralliselle tartuntataudille altistuneeksi todetun tai perustellusti altistuneeksi epäillyn karanteenia, yleisvaaralliseen tartuntatautiin sairastuneen tai sairastuneeksi perustellusti epäillyn eristämistä sekä valvottavaan tartuntatautiin sairastuneen hoitoon määrättyjä lääkkeitä.
- HIV-infektion, sankkerin, tippurin ja sukupuoliteitse tarttuvan klamydiainfektion tutkimus, hoito sekä hoitoon ja ehkäisyyn määrättyt lääkkeet.
- Mielenterveyden hoitoon sekä päihde- ja riippuvuushoitoon liittyvä avosairaanhoidon palvelu sekä avohoitona annettu opioidiriippuvuuden vieroitus- ja korvaushoito opioidilääkkeillä.
- Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen (SopS53/2015) 25 artiklassa tarkoitettujen seksuaalisen väkivallan uhreja varten perustettujen tukikeskusten tarjoamia palveluita.
- Ihmisen elimen, kudoksen tai solujen elävän luovuttajan tutkimus ja hoito.
- Terveystieteiden lain 29 §:ssä tarkoitettuun lääkinälliseen kuntoutukseen kuuluva neuvonta, kuntoutustarvetta ja mahdollisuuksia selvittävä tutkimus sekä sopeutumismuunnos ja kuntoutusohjaus.
- Terveystieteiden lain 29 §ä tarkoitetun lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineet sekä niiden sovitus ja huolto paitsi silloin, kun apuvälineen tarve aiheutuu työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015), maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981), sotilasvammalain (404/1948), liikennevakuutuslain (279/1959), potilasvahinkolain (585/1986) tai näitä vastaavan aikaisemman lain mukaan korvattavasta vahingosta tai ammattitaudista; sekä (24.4.2015/468).
- Alle 18-vuotiaalle henkilölle annettava hoito ja ylläpito siltä osin kuin hoitopäiviä kalenterivuodessa on kertynyt yli seitsemän sekä sarjassa annettava lääkinällinen kuntoutus ja hyposensibilisaatio-, puhe- ja äänihäiriö-, säde- ja sytostaattihoito sekä muu vastaava hoito samoin kuin jatkuva dialyysihoito.
- Potilaan siirtokuljetus, kun kyseessä on lääkärin määräämä sairaankuljetusajoneuvolla tapahtuva sisäänkirjoitetun potilaan kuljetus terveyskeskuksen tai sairaalan sairausosastolta toiseen hoitolaitokseen tai kotihoitoon.
- Terveystieteiden lain 39 ja 40 § perusteella järjestetty ensihoito, lukuun ottamatta ensihoitoon liittyvää sairaankuljetusta.

2.3 Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen muut maksutomat sosiaali- ja terveyspalvelut

- Ehkäisy alle 20-vuotiaille.
- Lääkärikäynnit kehitysvammaisille erityishuollossa.
- Lääkärin kotikäynnit säännöllisen kotihoidon asiakkaille.
- Kotikuntoutuksen ensimmäinen arviointikäynti.
- Osastojakson aikainen kuntoutus (fysioterapeutin, toimintaterapeutin, ravitsemusterapeutin tai puheterapeutin käynti) sisältyy hoitopäivämaksuun.
- Työikäisten palvelut: Tilapäinen asuminen.

- Vammaispalvelut: Kuntoutusohjaus.

3 Erityisryhmien maksut

3.1 Rintamaveteraanit

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue ei peri asiakasmaksuja rintamaveteraaneilta sosiaali- ja terveyspalveluista.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue perii korvaukset seuraavista järjestämistään palveluista Valtionkonttorilta (Valtiokonttorin ohje hyvinvointialueille vuodelle 2025 VK/55558.00.00.00.01/2024).

- kotipalvelusta, kotisairaanhoidosta ja kotisairaalahoidosta,
- kotiin annettavista ateriapalveluista ja tukipalveluista (tukipalveluja esimerkiksi turvapuhelin-, asiointi-, kauppa-, saattaja-, peseytymis-, siivous- ja pyykkipalvelu sekä apteekin annosjakelupalvelu),
- sosiaalihuoltolain mukaisesta liikkumista tukevasta palvelusta,
- päiväkeskustoiminnasta,
- omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikaisesta hoidosta,
- asumispalvelusta ja sen aterioista,
- perhehoitolain mukaisesta pitkäaikaisesta perhehoidosta,
- terveydenhuoltolain 24 §:n mukaisesta lääkinnällisestä kuntoutuksesta,
- hampaiden tarkastus, ehkäisevä hoito, proteettiset toimenpiteet.

Rintamaveteraanien kotona asumista tukevat palvelut perustuvat lakiin ja asetukseen rintamaveteraanien kuntoutuksesta ja sen muuttamisesta (1184/1988, 605/2022 ja 1348/1988, 1041/1997). Rintamaveteraanien ja sotainvalidien kotona asumista tukevat palvelut ovat yhdenmukaisella tasolla, mutta perustuvat eri lakeihin. Kotona asumista tukeviin palveluihin oikeutetun rintamaveteraanin tulee olla Suomessa asuva vuosien 1939–1945 sotiin osallistunut rintamasotilastunnuksen, rintamapalvelustunnuksen tai rintamatunnuksen omaava rintamaveteraani.

3.2 Sotainvalidit

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue ei peri asiakasmaksuja sotainvalideilta sosiaali- ja terveyspalveluista.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue perii korvaukset alla mainituista järjestämistään palveluista Valtionkonttorilta (Valtiokonttorin ohje hyvinvointialueille vuodelle 2025 VK/55558.00.00.00.01/2024). Sotilasvammalain nojalla järjestettävät palvelut eivät ole riippuvaisia edunsaajan tuloista, eivätkä täten edellytä tulojen selvittämistä. Palvelujen antamisessa

on kuitenkin noudatettava sosiaalihuoltolain mukaista tarveharkintaa. Sillä ei ole merkitystä, järjestääkö hyvinvointialue vastaavia palveluja muille kuntalaisille.

Sotainvalideilta, joilla on vähintään 10 % haitta-aste ja jotka ovat vahingoittuneet tai sairastuneet vuosien 1939–1945 sotien johdosta

- kotihoidosta ja kotipalveluista ja niihin liittyvistä kotihoidon tuki- ja ateriapalveluista,
- asumispalvelujen hoiva- ja ateriamaksusta sekä vuokrasta ympärivuorokautisessa asumisessa,
- pitkäaikaisesta perhehoidosta (Valtiokonttorin ohjeiden perusteella korvattava),
- omaishoidon tukeen kuuluvista palveluista,
- liikkumista tukevista palveluista, jotka on myönnetty sosiaalihuoltolain 23§:n nojalla,
- sairaanhoitopalveluista, jotka on säädetty Terveystarkastuslain 24§:ssä.

Sotainvalideilta, joilla haitta-aste on vähintään 20 %

- pitkäaikaisesta laitoshoidosta,
- lyhytaikaisesta kuntouttavasta laitoshoidosta.

3.3 Turvapaikanhakijat

Turvapaikanhakijoiden käynnit laskutetaan vastaanottokeskuksilta palvelun tuottamisen todellisilla kustannuksilla. Kopio asiakkaan henkilökortista tai vastaanottokeskuksen maksusitoumus toimitetaan Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kirjaamoon.

3.4 Asevelvolliset ja kutsunnat

Asevelvollisten terveyden- ja sairaanhoito on asiakkaalle maksutonta. Hoidon tuottamisen kustannukset laskutetaan prikaatilta, jossa asevelvollinen suorittaa palvelusta.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue laskuttaa kutsunnoista aiheutuvat kustannukset valtiolta sopimuksen mukaan. Pääesikunta lähettää listan kutsunnanalaisista terveystarkastettavista henkilöistä vuosittain hyvinvointialueelle ja kouluterveydenhuolto toimittaa terveystarkastuslomakkeet pääesikuntaan.

3.5 Maksun periminen muualla kuin Suomessa asvalta asiakkaalta

Jos asiakkaalla ei ole Suomessa kotikuntaa, peritään hänelle annetusta terveydenhuollon palvelusta hyvinvointialueelle aiheutuvien kustannusten suuruinen maksu, jollei Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta tai Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu eikä asiakasta rinnasteta hyvinvointialueen asukkaaseen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 56§:n mukaisesti.

Edellä mainittuja maksuja ei saa periä tartuntatautilain (1227/2016) 44 §:ssä säädettyistä kansalliseen rokotushjelmaan sisältyvistä rokotuksista, 45 §:n 1 momentissa säädettyistä yleisistä vapaaehtoisista rokotuksista ja 47 §:ssä säädettyistä pakollisista rokotuksista, yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi annettavasta tutkimuksesta ja terveydenhuoltolain 50 §:ssä tarkoitetusta kiireellisestä hoidosta sekä yleisvaarallisen tartuntataudin hoitoon määrättyistä lääkkeistä, raskaana olevan HIV-positiivisen henkilön tutkimuksesta, hoidosta ja hoitoon määrättyistä lääkkeistä.

Maksuttomuus ei koske henkilöä, jonka oleskelu Suomessa on tarkoitettu tilapäiseksi tai henkilöä, joka saa kustannuksiin korvausta muun lain nojalla tai vakuutuksen perusteella. Esimerkiksi Suomessa tilapäisesti oleskelevalta turistilta voidaan periä asiakasmaksu 2 momentissa tarkoitetuista rokotuksista, tutkimuksesta, hoidosta ja hoitoon määrätystä lääkkeestä.

Jos asiakkaalla ei ole kotikuntaa Suomessa, hoito- oikeustodistusta tai Kelan myöntämää Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa- asiakirjaa tai jos hän ei ole matkailijana Suomessa, häneen ei sovelleta asiakasmaksulain 13§:ää. Näiltä asiakkailta voidaan periä hoidosta aiheutuneet kustannukset täysimääräisinä.

Euroopan unionin jäsenvaltioissa, ETA-valtioissa, Pohjois-Irlannissa tai Sveitsissä asuvien tulee osoittaa oikeutensa välittömään (välttämättömään) sairaanhoitoon eurooppalaisella sairaanhoitokortilla (EHIC) tai eurooppalaisen sairaanhoitokortin tilapäisesti korvaavalla todistuksella tai Kelan todistuksella, jonka perusteella Suomessa työskentelevät ja Suomesta eläkkeen saavat henkilöt voivat saada hoitoa samoilla asiakasmaksuilla kuin Suomessa asuvat saavat.

Poikkeukset pääsääntöön:

- Jos EHIC- kortti ei ole mukana, Pohjoismaissa asuvat voivat todistaa hoito-oikeuden asuinvaltion henkilöllisyystodistuksella tai passilla ja asuinvaltiossa olevalla osoitteellaan.
- Australiassa asuvat voivat todistaa hoito-oikeuden passilla ja asuinvaltiossa olevalla osoitteellaan. Sopimus ei koske opiskelijoita.
- Britanniassa asuvat voivat todistaa hoito-oikeuden joko EHIC-kortilla tai GHIC-kortilla.
- EU/ETA-maissa, Sveitsissä tai Britanniassa asuvien ei-välittömään hoitoon hakeutuvien tulee esittää ennakkolupa (lomakkeet E112 tai S2) tai heiltä peritään todellisia kustannuksia vastaava maksu.

Muista maista tulevat henkilöt maksavat todellisia kustannuksia vastaavat maksut sekä välittömästi (välttämättömästi) että ei-välittömästi hoidosta.

Ulkomaalaisilta, joilla on kotikunta Suomessa ja jotka kuuluvat Suomen sairausvakuutuksen piiriin tai joilla on voimassa oleva todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa, peritään samat asiakasmaksulain- ja asetuksen sekä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen päättämät asiakasmaksut kuin Suomessa vakituisesti asuvilta.

(Asiakasmaksulaki 13 §.)

3.6 Laskutus tapaturmavakuutuksen piiriin kuuluvasta hoidosta täysimääräisin kustannuksin

Vakuutusyhtiöt korvaavat asiakkaiden hoidon aiheuttamat kustannukset kokonaisuudessaan, kun kyse on liikenne- tai työtapaturmasta tai ammattitautiepäilyn ensimmäisestä käyntikerästä. Ammattitautidiagnoosin varmistuttua, vakuutusyhtiö korvaa kaiken siihen liittyvän hoidon. Ennen vuotta 2005 tapahtuneista tapaturmista korvauksia ei voi hakea.

Jos vahingoittuneella on oikeus korvaukseen sairaanhoidosta, vakuutuslaitoksen on maksettava sairaanhoidon järjestäneelle hyvinvointialueelle sairaanhoidon kustannuksista täyskustannusmaksu. Edellytyksenä on, että sairaanhoidon järjestänyt julkisen terveydenhuollon toimintayksikkö on täyttänyt työtapaturma- ja ammattitautilain 41 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuutensa. Täyskustannusmaksua ei makseta vahingon vuoksi annetusta pitkäaikaisesta laitoshoidosta. (Työtapaturma- ja ammattitautilaki 40§).

Jos hoitoon hakeutumisen tai myöhemmän hoitokäynnin yhteydessä päätetään toimenpiteistä, josta laaditaan potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 4 a §:n mukainen suunnitelma tai josta muulla tavoin tehdään päätös, terveydenhuollon toimintayksikön on lähetettävä se vakuutuslaitokselle neljän arkipäivän kuluessa päivästä, jona potilasasiakirjamerkinnot on potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) nojalla annettujen säännösten mukaan tehtävä.

Ilmoitusvelvollisuus ei koske kiireellistä sairaanhoitoa, jolla tarkoitetaan välittömän hoidon tarpeen arviointia ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman vamman tai sairauden olennaista pahentumista tai vastaanottokäyntiä julkisen terveydenhuollon toimintayksikössä ja sen yhteydessä tehtävää röntgentutkimusta, ultraäänitutkimusta ja muuta niihin rinnastettavaa vähäistä tutkimus- ja hoitotoimenpidettä. (Työtapaturma- ja ammattitautilaki 41§).

4 Muutoksenhaku, laskutus ja perintä

Asiakasmaksulain 15§:n mukaan asiakasmaksua koskevaan päätökseen ja laskuun saa vaatia oikaisua. Asiakkaalla on oikeus saada maksukyvyn mukaan määräytyvästä asiakasmaksusta yksilöity päätös, johon voi hakea muutosta. Oikaisua ei kuitenkaan saa hakea laskuun, joka koskee asiakasmaksulain 2§:ssä tarkoitetun maksukyvyn mukaan määräytyvää maksua vaan näissä tilanteissa itse päätökseen on muutoksenhaun mahdollisuus.

Asiakkaalle annettavassa laskussa tai päätöksessä on mukana ohje, miten päätökseen haetaan muutosta ja minne muutoksenhaku tulee toimittaa. Oikaisuvaatimusaika on 30 päivää siitä päivästä, jolloin päätös on annettu tiedoksi. Tiedoksiantopäivää ei huomioida määräaikaan. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän (7) päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä tai kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettämisestä. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavaan arkipäivään. Jos

oikaisuvaatimusta ei ole tehty määräajassa, oikaisuvaatimusta ei käsitellä. Oikaisuvaatimus toimitetaan Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kirjaamoon.

Jos vastaanotetussa laskussa tai asiakasmaksupäätöksessä on selkeä virhe, laskun korjaamiseksi on otettava yhteyttä siihen toimipisteeseen, jonka käyntiä tai palvelua lasku koskee. Yhteystiedot löytyvät laskulta.

Mikäli asiakkaalla on tilapäisiä maksuvaikeuksia esimerkiksi yksittäisen laskun maksamisessa, eräpäivän siirtoa tai laskun maksamista erissä ilman lisäkustannuksia voi pyytää. Tämä koskee myös terveydenhuollon tasasuuruksia asiakasmaksuja, joihin ei myönnetä asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä. Maksulle voidaan myöntää maksuaikaa tai tehdä erillinen maksusuunnitelma. Maksuaikaa tulee pyytää ennen laskun eräpäivää. Eräpäivän jälkeen saapuneita maksuaikapyyntöjä ei pääsääntöisesti myönnetä. Jos laskua ei ole maksettu eräpäivään mennessä, asiakas saa maksumuistutuksen perintätoimistolta. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perintää hoitaa Revire Oy. Perintätoimisto lähettää maksukehotuksen aikaisintaan 14 päivän kuluttua eräpäivästä. Jos asiakasmaksua maksukehotuksen jälkeen ei ole suoritettu, maksu siirtyy perintään.

Laskun eräpäivän siirtoa koskevissa ja muissa laskun maksun tilaa koskevissa tiedusteluissa tulee olla ensisijaisesti yhteydessä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen laskutuksen asiakaspalvelunumeroon p. 019-5600140 tai sähköpostitse laskutus@itauusimaa.fi.

(Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 15 §)

5 Asiakasmaksujen alentaminen tai perimättä jättäminen

Asiakasmaksulain mukaan sosiaalihuollon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista asiakkaan maksukyvyn mukaan (tulosidonnainen) määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisäteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Maksuja voidaan alentaa tai jättää perimättä myös, jos siihen on syytä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen. Asiakasmaksun alentamisen ja perimättä jättämisen on oltava ensisijaista toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) tarkoitettuun toimeentulotukeen nähden (30.12.2020/1201).

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä sovelletaan sosiaalihuollon maksuihin ja terveydenhuollon maksukyvyn mukaan määräytyviin maksuihin. Terveydenhuollon tasasuuruiset maksut, kuten esimerkiksi lääkärikäyntien maksut tai lyhytaikaisen laitoshoidon maksut peritään vahvistettujen määrien mukaisesti. Hyvinvointialueella ei ole lakiin perustuvaa velvollisuutta jättää perimättä tai alentaa näitä asiakasmaksuja.

Asiakkaalle on annettava tieto, mitä laissa säädetään maksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä. Tieto on annettava ennen ensimmäistä palvelutapahtumaa tai sen yhteydessä. Jos tiedon antaminen ei ole mahdollista ennen palvelutapahtumaa tai sen yhteydessä, sen voi

antaa myöhemmin, kuitenkin viimeistään maksua perittäessä. Tieto on annettava siten, että asiakas riittävästi ymmärtää sen sisällön. Tietoa annettaessa asiakkaalle on annettava sen tahon nimi ja yhteystiedot, jolta asiakas voi tarvittaessa pyytää lisätietoja.

Useat terveydenhuollon tasamaksut kerryttävät vuotuista terveydenhuollon maksukattoa ja osa asiakasryhmistä on myös vapautettu maksuista. Maksukaton täyttymisen jälkeen terveydenhuollon palvelut ovat asiakkaalle kuluvana kalenterivuonna pääsääntöisesti maksuttomia (pl. lyhytaikainen laitoshoido, josta laskutetaan alennettu hoitopäivämaksu).

Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009) säädetään palvelusetelin arvon korottamisesta, jos asiakkaan tai hänen perheensä toimeentulo tai asiakkaan lakisääteinen elatusvelvollisuus muutoin vaarantuu tai se on tarpeen muut huollolliset näkökohdat huomioiden.

Asiakkaan tulee hakea ensisijaiset etuudet (Kelan hoitotuki, asumistuki, takuueläke) ennen maksunalennushakemuksen tekemistä tai viimeisestään maksunalennusprosessin yhteydessä. Asiaksmaksun alentaminen tai perimättä jättäminen perustuu aina yksilölliseen tilaneuvioon.

Mikäli asiakkaalla on tilapäisiä maksuvaikeuksia, laskuille voi hakea maksuaikaa tai maksujärjestelyä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen laskutuksen palveluiden kautta.

(Asiaksmaksulaki 11§)

5.1 Asiaksmaksun alentamisen tai perimättä jättämisen hakeminen

Asiaksmaksun alentamista tai perimättä jättämistä voi hakea Itä-Uudenmaan verkkosivuilta löytyvällä lomakkeella. Hakemuksen voi toimittaa asiakas, edunvalvoja, edunvalvontavaltuutettu tai muu asiakkaan valtuuttama edustaja. Hakemus toimitetaan Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kirjaamoon sähköpostitse tai postitse. Päätös lähetetään asiakkaalle, hänen lailliselle edustajalleen tai valtakirjalla asiaa hoitamaan valtuutetulle henkilölle postitse.

Hakemuksesta on käytävä ilmi, mihin maksuihin alennusta haetaan, mistä alkaen ja millä perusteella. Mikäli asiaksmaksu on määritetty puolisojen yhteenlaskettujen tulojen perusteella, tulee hakemukseen toimittaa selvitykset myös puolison tuloista. Jos hakemus on puutteellinen esimerkiksi pyydettyjen liitteiden osalta, asiakkaalle tai hänen asianhoitajalleen lähetetään lisäselvityspyyntö. Pyyntö sisältää tiedot, mitä liitteitä hakemuksen käsittelyyn tarvitaan. Lisäselvityksen toimittamiselle annetaan määräaika. Hakemukseen voidaan tehdä kielteinen päätös, jos pyydettyjä lisäselvityksiä ei ole toimitettu määräaikaan mennessä.

Menoista annetaan selvitys toimittamalla hakemuksen liitteenä tiliotteet kaikilta tileiltä (ml. käyttö-, säästö- ja edunvalvontatilit) hakemiskuukautta edeltävän kolmen kuukauden ajalta.

Maksunalennus- tai perimättä jättämisen hakemus käsitellään pääsääntöisesti kuukauden sisällä hakemuksen saapumisesta. Kuolleen henkilön osalta ei käsitellä

maksunalennushakemusta. Kuolinpesän osalta tulee toimittaa kopio perukirjasta, jonka perusteella käsitellään mahdollinen laskun perimättä jättäminen.

Asiakasmaksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä päättävät hyvinvointialueen delegoitaisäännössä määritellyt viranhaltijat. Maksunalennus tai vapautus maksusta voidaan pääsääntöisesti myöntää hakemuksen saapumiskuukauden alusta alkaen. Toistaiseksi myönnetylle palvelulle maksunalennus tai vapautus voidaan myöntää enintään 12 kuukaudeksi kerrallaan.

Mikäli maksunalennuspäätös on tehty usealle kuukaudelle ja asiakkaan kokonaistaloudellinen tilanne muuttuu päätöksen voimassaoloaikana (esimerkiksi myönnetään uusi etuus tai eläke tai tulot muuttuvat muuten kuin indeksikorotusten osalta tai menot muuttuvat olennaisesti), tulee asiasta ilmoittaa siihen yksikköön, jossa päätös on tehty. Virheellisiin tietoihin perustunut asiakasmaksupäätös voidaan oikaista takautuvasti vuoden ajalta (Asiakasmaksulaki 10 §). Päätös asiakasmaksun alentamisesta tai maksun perimättä jättämisestä perustuu kokonaistaloudelliseen arvioon. Arvioinnin perusteeksi laaditaan laskelma, joka perustuu nettotuloihin ja välttämättömiksi katsottuihin menoihin. Laskelmassa huomioidaan kaikki nettotulot sekä käytävissä oleva varallisuus. Arvioinnin yhteydessä huomioidaan palvelumuoto ja mitä palveluja asiakasmaksu sisältää. Palvelun sisältö vaikuttaa siihen, mitä kustannuksia jää asiakkaan maksettavaksi.

5.2 Asiakasmaksun alentamisen ja perimättä jättämisen piiriin kuuluvat palvelut

5.2.1 Sosiaalihuollon maksut

Sosiaalihuollon kaikkiin asiakasmaksuihin voi hakea alennusta tai perimättä jättämistä. Alennus tai perimättä jättäminen voidaan myöntää esimerkiksi seuraavien palveluiden maksuihin: säännöllinen kotihoito, yhteisöllinen asuminen, pitkäaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen, pitkäaikainen laitoshoido, kuljetuspalvelun omavastuuosuudet, ateriamaksut.

Maksunalennusta tai perimättä jättämistä myönnetään tukipalvelumaksuista (esimerkiksi ateriamaksu) vasta sen jälkeen, kun muut säännölliset maksut (esimerkiksi kotihoito) eivät ole enää alennettavissa. Vuokramaksuista alennuksia myönnetään vain poikkeustilanteissa, jos muut maksut eivät ole enää alennettavissa.

Maksunalennushakemukseen ilmoitetaan säännölliset kuukausittaiset välttämättömät menot. Kotona asuvan asiakkaan osalta huomioidaan perusosa myös mahdollisen puolison ja kotona asuvien lasten osalta.

Pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa asuvan osalta ilmoitetaan palveluasumisen menot. Maksunalennuslaskelmassa voidaan hyväksyä yllättäviä julkisen terveydenhuollon menoja, kuten silmälääkärikäynti.

5.2.2 Terveysthuollon pitkäaikainen laitoshoido

Terveysthuollon pitkäaikaiseen laitoshoidoon (yli 3kk) voi hakea alennusta tai perimättä jättämistä. Pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasmaksu sisältää ympärivuorokautisen hoidon, ateriat ja lääkkeet.

Maksunalennuslaskelmassa huomioidaan vähimmäiskäyttövara (vuonna 2026 131 €/kk). Pitkäaikaisen laitoshoidon asiakas maksaa käyttövarallaan matkustuskustannukset, vaatteet, puhelimesta aiheutuvat kulut ja muut mahdolliset kulut, jotka eivät sisälly palveluun. Tällaisia kuluja voivat olla esimerkiksi tervetysthuoltomenot, silmälasit, kampaajamaksu, fysioterapian ja jalkahoidon kulut ja aikakauslehtien tilausmaksut.

5.3 Maksun alentamisen ja perimättä jättämisen perusteet

5.3.1 Asiakasmaksun alentamisen laskeminen

Asiakasmaksun alentamisen tai perimättä jättämistä koskevan päätöksen tuesta voidaan laatia laskelma, joka perustuu asiakkaan ja mahdollisen puolison nettotuloihin, varallisuuteen ja välttämättömäksi katsottaviin menoihin. Laskelman lähtökohtana on, että hakijan nettotuloista vähennetään alennuslaskelmassa hyväksyttävät menot mukaan lukien asumis- tai palvelumuidon mukainen käyttövara tai perusosa. Laskelman perusteella arvioidaan, vaarantuvatko asiakkaan tai perheen toimeentulon edellytykset tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttaminen asiakasmaksun vuoksi.

Asiakkaan tai perheen toimeentulon edellytysten tai lakisääteisen elatusvelvollisuuden ei katsota pääsääntöisesti vaarantuvan, jos laskelma jää ylijäämäiseksi. Jos laskelma jää alijäämäiseksi, maksua voidaan harkintaan perustuen alentaa alijäämän verran.

5.3.2 Maksunalennuslaskelmassa huomioitavat nettotulot

Tuloina huomioidaan kaikki nettotulot, esimerkiksi eläkkeet, etuudet, korko- ja osinkotulot, vuokratulot vähennettynä tulonhankkimismenoilla, palkkatulot, sv-päiväraha ja laskennallinen metsätulo. Tuloina huomioidaan myös sellaiset tulot, joita ei ole huomioitu asiakasmaksua määritettäessä.

Taloudellisen tilanteen arvioinnissa huomioidaan myös käytettävissä oleva tai nopeasti realisoitava varallisuus. Varallisuuden huomioimisesta erikseen kohdassa 5.3.4.

Osa asiakasmaksuista perustuu nettotuloihin ja osa bruttotuloihin. Asiakasmaksulaissa on määritelty, mitä tuloja huomioidaan asiakasmaksupäätöstä määrittäessä. Asiakasmaksun alentamisen ja perimättä jättämisen arvioinnissa huomioidaan kaikki nettotulot ja käytettävissä oleva varallisuus riippumatta siitä, onko asiakasmaksu määrätty netto- vai bruttotulojen

perusteella. Esimerkiksi säännöllisen kotihoidon asiakasmaksu perustuu bruttotuloihin eikä asumistukea huomioida tulona maksua määritettäessä. Mikäli asiakasmaksuun haetaan alennusta tai vapautusta, huomioidaan kaikki nettotulot, myös asumistuki.

5.3.3 Kuukausittainen käyttövara tai perusosa

Käyttövara tai perusosa on tarkoitettu asiakkaan henkilökohtaisten menojen kattamiseen. Käyttövara tai perusosa huomioidaan asiakkaan palvelu- ja asumismuodon mukaisesti joko asiakasmaksulain mukaisena käyttövarana (vähimmäiskäyttövara) tai toimeentulotuen perusosaan perustuen.

Käyttövaralla tai perusosalla on tarkoitus kattaa jokapäiväisen elämän välttämättömät menot, esimerkiksi ruoka- ja vaatekulut, hygieniamenot, aikakausi- ja sanomalehtien tilausmaksut, puhelimen ja tietoliikenteen käyttö, harrastuskustannukset, paikallisliikenteen kulut sekä vähäiset terveydenhuolto- ja lääkemenot (ml. itsehoitolääkkeet), bensiinikulut ja autopaikan vuokra.

Jos asiakkaan palvelu vaihtelee kuukauden aikana esimerkiksi lyhytaikaisen laitoshoidon ja kodin välillä, lasketaan käyttövara vakituisen asuinpaikan/asumismuodon mukaisesti.

Kotona asuvan asiakkaan menona huomioidaan Kelan perustoimeentulotuen suuruinen perusosa perheeseen mukaisesti. Esimerkiksi yksinasuvan perusosa on 1.1.2024 alkaen 587,71 €/kk. Mikäli asiakas asuu yhteistaloudessa avio- tai avoliitossa ja/tai perheessä asuu alaikäisiä lapsia, huomioidaan kullekin oma toimeentulotuen perusosa Kela vuosittain määrittelemien summien mukaisesti. Mahdollinen lasten vuoroasuminen vanhempien luona huomioidaan perusosassa.

Jos kotihoidon asiakkaalla on kotiin kuljetettu ateriapalvelu (1krt/vrk), perusosan ravinto-osuudesta vähennetään 1/3 suuruinen osuus ja huomioidaan ateriapalvelun kustannus menona.

Yhteisöllisessä asumisessa asuvan asiakkaan perusosana huomioidaan yksinasuvan perusosa vähennettynä ravinto-osuudella, mikäli asiakkaan palveluun sisältyy ateriovuorokausi/ateria (yksin asuvan perusosana huomioidaan 299,70 €/kk). Ateriamenot huomioidaan maksun alennuslaskelmassa erikseen. Mikäli asiakas aterioi yhteisöllisessä asumisessa 1krt/vrk, perusosan ravinto- osuudesta vähennetään 1/3 suuruinen osuus.

Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitospalvelun asiakas maksaa käyttövarallaan matkustuskustannukset, vaatteet, puhelimesta aiheutuvat kulut ja muut mahdolliset kulut, jotka eivät sisälly palveluun. Tällaisia kuluja ovat esimerkiksi terveydenhuoltomenot, silmälasit, hygieniamenot, kampaajamaksut, fysioterapian ja jalkahoidon kulut tai lehtien tilausmaksut.

Käyttövara pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa on 1.1.2026 alkaen 195 €/kk, pitkäaikaisessa laitospalvelussa 131 €/kk.

5.3.4 Maksunalennuslaskelmassa yleisesti huomioitavat menot

Maksunalennuslaskelmassa huomioidaan kaikki menot kalenterikuukaudelle laskettuina, jotta maksunalennuspäätös voidaan tarvittaessa tehdä usealle kuukaudelle kerralla. Asiakaskohteisella harkinnalla voidaan maksunalennuslaskelma tehdä lyhytaikaisesti kalenterikuukaudelle todellisten laskujen mukaisesti (laskujen eräpäivän mukaan), mikäli asiakkaalla on maksuvaikeuksia tietylle kuukaudelle kasaantuvien menojen vuoksi.

Maksunalennuslaskelmassa huomioidaan pääsääntöisesti seuraavia menoja:

- Välttämättömät asumiskustannukset kotona tai palveluasumisessa asuvan asiakkaalta. Näitä ovat vuokra- asunnon vuokra tai omistusasunnon hoitovastike, asumisoikeusasunnon käyttövastike, vesi, sähkö, koti-irtaimiston vakuutus tai muu pakollinen kotivakuutus, omakotitalossa lisäksi kiinteistövuokra, tonttivuokra sekä lämmitys- ja jätehuoltokulut.
- Kotona asuvan asiakkaan asumiskustannukset huomioidaan todellisten kulujen mukaisesti enintään 12kk, jonka jälkeen asumismenot huomioidaan Kelan määrittelemien kuntakohtaisten kohtuullisena pidettävien enimmäismenojen mukaisesti, jos ei ole esitetty hyväksyttäviä perusteita todellisten menojen huomioimiselle.
- Pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa olevan asiakkaan asumiskuluina huomioidaan asiakasmaksua määrättäessä huomioidut asumiskulut. Lisäksi huomioidaan mahdollinen kotivakuutus.
- Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon osalta on asiakasmaksulaissa määriteltä, kuinka pitkää edellisen asunnon kuluja voidaan huomioida vähennyksinä asiakasmaksua määrätessä. Tästä ei poiketa asiakasmaksun alentamisen menettelyssä.
- Edunvalvonnan palkkio sekä Digi- ja väestötietoviraston tilintarkastusmaksu.
- Kela-korvattavien lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden kustannukset enintään Kelan vuosittaisen lääkekaton suuruisena. Poikkeustilanteissa voidaan hyväksyä sairausvakuutuslain mukaista vuosiomavastuuta suuremmat lääkekustannukset (esimerkiksi asiakkaan kertaluonteinen suuri lääkekustannus, joka vaarantaa toimeentulon). Pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa lääkekulut on ilmoitettu asiakasmaksun määrittämistä varten. Mikäli lääkekulut ovat muuttuneet, tarkistetaan asiakasmaksua.
- Terveystieteiden ammattihenkilön määräämien lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden kustannukset, joista ei saa Kela-korvausta.
- Terveystieteiden menot Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen voimassa olevan hinnaston mukaisesti. Yksityislääkärin kustannukset voidaan huomioida harkinnan mukaan, jos palvelua ei ole saatavilla julkisena palveluna (esimerkiksi silmälääkäri).
- Terveystieteiden ammattihenkilön arvioimat asiakkaan terveyden ja hoidon kannalta välttämättömät muut terveystieteiden kulut, joista on lausunto tai lähete. Näitä kuluja voivat olla esimerkiksi jalkahoito tai fysioterapia.
- Asunto- ja opintolainan korot.
- Suoritettava elatusapu.

- Ulosottoviranomaisen määrittelemä kuukausierä.
- Velkajärjestelyn maksusuunnitelman mukainen kuukausierä, jos asiakkaalla on käräjäoikeuden velkajärjestelypäätös.

Esimerkkejä menoista, joita ei pääsääntöisesti huomioida laskelmassa asiakkaalta tai mahdollisesta puolisoilta:

- Omistusasunnon rahoitusvastike, asumisoikeusasunnon asumisoikeusmaksu ja vakuus.
- Asunnon remonttikulut, muut omaisuuden ylläpitokulut.
- Muussa kuin vakituksessa asuinkäytössä olevasta kiinteistöstä aiheutuvat kulut.
- Asunto- ja opintolainan lyhennykset.
- Fysioterapia yksityisen palveluntuottajan tuottamana.
- Palveluasumisen piirissä olevien asiakkaiden osalta käyttövaralla kustannettavaksi tarkoitetut menot kuten hygieniatuotteet.
- Apteekin käsikauppalääkkeet.
- Harrastemenot.
- Muut kodinhoitokulut.
- Asiakkaan erityistarpeista johtuvat vaatemenot tai hoitotarvikkeet, jotka korvataan muun lain nojalla tai jotka eivät ole terveydentilan tai sairauden hoidon kannalta välttämättömiä.
- Yksityisen terveydenhuollon menot.
- Kulutus- ja joustoluotot.
- Käyttövaralla katettavat menot.
- Vakuutusmaksut (pl. kotivakuutus).

Asiakkaan tulee ilmoittaa ja hakemuksen käsittelijän tulee huomioida muut mahdolliset sosiaali- ja terveydenhuollon maksuihin jo myönnetty alennukset, maksukattojen täyttyminen hakemusta vastaavalle ajalle sekä mahdollinen myönnetty toimeentulotuki. Asiakkaan tulee ensisijaisesti itse seurata terveydenhuollon maksukaton ja lääkekustannusten maksukattojen täyttymistä sekä hakeutua tarvittaessa pitkäaikaissairauksien hoitotarvikejakelun asiakkaaksi.

5.3.5 Asiakkaan varallisuus

Asiakkaan ja mahdollisen yhteistaloudessa asuvan puolison varallisuutta ei huomioida tuloihin perustuvien asiakasmaksujen päätöksissä, mutta asiakasmaksun alentamisen tai perimättä jättämisen arvioinnin yhteydessä varallisuus huomioidaan. Tarkoituksena on arvioida, vaarantaako asiakasmaksu asiakkaan toimeentulon tai elatusvelvollisuuden.

Asiakasmaksua ei alenneta eikä maksua jätetä perimättä, mikäli asiakkaalla on varallisuutta vähintään 4000 euroa. Mikäli asiakkaalla on puoliso, varallisuutta voi olla yhteensä 6000 euroa. Varallisuutena huomioidaan tileillä olevat varat sekä helposti realisoitava varallisuus (esimerkiksi rahasto-osuudet, osakkeet, säästövakuutukset). Varallisuutena ei huomioida hakijan omassa käytössä olevaa asuntoa. Loma-asunto tai muut kiinteistöt huomioidaan varallisuutena huojennuspäätöstä tehtäessä, mutta kiinteän omaisuuden realisointia ei edellytetä eikä

menoja huomioida laskelmassa. Käytössä olevat talletukset ja muut nopeasti käytettävissä olevat varat tulee käyttää ennen kuin maksunalennusta voidaan myöntää.

6 Asiakasmaksut palveluittain

6.1 Vastaanottopalvelut

6.1.1 Lääkärikäynti

Lääkärin vastaanoton asiakasmaksu peritään terveyskeskuksessa kolme kertaa kalenterivuodessa. Sen jälkeen käynnit ovat maksuttomia kyseisessä terveyskeskuksessa. Terveyskeskuksen avosairaanhoidon lääkärin vastaanottokäynnin maksuja ei peritä alle 18-vuotialta eikä henkilöiltä, joilla rintamasotilastunnus, rintamapalvelutunnus, rintamatunnus, veteraanitunnus tai todistus eräisiin miinanraivaustehtäviin osallistumisesta.

18-vuotta täyttäneeltä asiakkaalta peritään maksu käyttämättömästä palvelusta, jos hän tai hänen edustajansa on varannut ajan, mutta ei ole saapunut paikalle ilman hyväksyttävää syytä, eikä ole perunut varausta etukäteen.

6.1.2 Hoitajakäynti

Käynti terveyskeskuksen sairaanhoitajalla on maksutonta.

18-vuotta täyttäneeltä asiakkaalta peritään maksu käyttämättömästä palvelusta, jos hän tai hänen edustajansa on varannut ajan, mutta ei ole saapunut paikalle ilman hyväksyttävää syytä, eikä ole perunut varausta etukäteen.

6.1.3 Haavahoito

Käynti terveyskeskuksen sairaanhoitajan toteuttamassa haavahoidossa on maksutonta. Myös sarjahoitona annettu haavahoito on maksutonta.

18-vuotta täyttäneeltä asiakkaalta peritään maksu käyttämättömästä palvelusta, jos hän tai hänen edustajansa on varannut ajan, mutta ei ole saapunut paikalle ilman hyväksyttävää syytä, eikä ole perunut varausta etukäteen.

6.1.4 Tartuntataudit

Tartuntatautilain (1227/2016) nojalla yleisvaarallisten tartuntatautien tutkimus, hoito ja lääkitys ovat potilaalle maksuttomia. Lisäksi seuraavien valvottavien tartuntatautien tutkimus ja hoito ovat maksuttomat; HIV-infektio, tippuri ja sukupuoliteitse tarttuva klamydiainfektio.

6.1.5 Humalatilatutkimukset

Terveysasemilla otetaan humalatilaverinäytteitä ja suoritetaan klinisiä humalatilatutkimuksia. Poliisia laskutetaan asiakkaan humalatilatutkimuksista terveydenhuollon yksiköissä vuosittain määräämänsä korvauksen.

6.1.6 Lääkärintodistukset ja -lausunnot

(Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 23 §)

Maksua ei saa periä sellaisesta lääkärintodistuksesta tai -lausunnosta, joka tarvitaan asiakkaan hoidon tai kuntoutuksen saamiseksi, sairausvakuutuslain (1224/2004) 5 luvun nojalla lääkekorvauksen saamiseksi tai sellaisen lyhytaikaisen sairausloman tarpeen osoittamiseksi, jonka kesto on enintään sairausvakuutuslain 8 luvun 7 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetun omavastuajan pituinen. Toisen viranomaisen pyytämä lausunto on myös maksuton (esim. holhous- tai lastensuojeluasiat). Muilta osin terveydenhuollon ammattihenkilön antamista todistuksista ja lausunnoista voidaan periä asiakasmaksu.

Maksuttomat todistukset ja lausunnot:

- Käyntitodistus,
- A-todistus,
- hoitajan kirjoittama sairauslomatodistus,
- todistus lapsen sairaudesta,
- salmonellatodistus,
- todistus matkakorvausta varten (SV 67),
- todistus erityisruokavaliota varten,
- todistus lääkkeiden kuljettamista varten tai todistus metallisista kehon vierasesineistä,
- B-todistus erityiskorvattavia lääkkeitä, kuntoutusta, sairauslomaa ja työkyvyttömyyseläkettä/kuntoutustukea varten,
- työvoimatoimiston pyytämä selvitys potilaan terveydentilasta,
- kuntoutussuunnitelma tai lähete/maksusitoumus kuntoutusta/sopeutumisvalmennusta varten,
- tutkimus- ja hoitomääräys fysioterapiaan (SV3FM),
- yhteenveto 8. luokan tarkastuksesta oppilaalle (tehdään koulu/opiskeluterveydenhuollossa),
- lääkärinlausunto terveydentilasta Puolustusvoimia varten (myös kun kyseessä on vapaaehtoinen palvelu),
- lausunto raskauden keskeytystä varten,
- lausunto steriloinnista varten,
- lääkärintodistus edunvalvonta-asiaassa,
- rokotustodistus,
- kuolintodistus.

Rintamaveteraaneilta ei peritä maksua todistuksesta silloin, kun kyseessä on lakisääteisestä kuntoutukseen hakeutumisesta.

Terveyskeskuksessa ei tehdä harrastuksiin tarvittavia todistuksia.

Terveyskeskuksessa ei tehdä vaihto-oppilastodistuksia paitsi, jos vaihto on pakollinen osa opiskelua.

Meripalvelutodistuksia ei tehdä, mutta todistukseen tarvittava keuhkoröntgenkuva voidaan ottaa.

Maksulliset todistukset ja lausunnot:

- Lääkärintodistus ajo-oikeutta varten,
- lääkärinlausunto vammaisen pysäköintilupaa varten,
- todistus kypärän/turvavyön käytöstä vapauttamiseksi,
- B-lausunto verotuksen invalidivähennystä varten tai vapauttamiseksi ajoneuvoverosta,
- C-lausunto vammaistuen/hoitotuen/omaishoidon tuen/kuljetuspalvelun hakemista varten,
- lääkärinlausunto kuljetuspalveluhakemuksen liitteeksi,
- E-lausunto,
- T-lausunto,
- todistus matkan peruuttamiseksi sairauden takia,
- oikeuslääketieteelliset lausunnot (laskutetaan poliisia).

6.2 Lääkinnällinen kuntoutus

Laskutus perustuu käyntimaksuun, ja käynti kerryttää maksukattoa. 18-vuotta täyttäneeltä asiakkaalta peritään maksu käyttämättömästä palvelusta, jos hän tai hänen edustajansa on varannut ajan, mutta ei ole saapunut paikalle ilman hyväksyttävää syytä, eikä ole perunut varausta etukäteen.

Fysioterapia voi olla sarjahoitoa tai yksilökohtaista fysioterapiaa (1–2 kertaa tai mahdollisesti useammin), mutta hoidon sisältö on eri hoitokerroilla erilainen. Potilaan hoitosuunnitelmasta ilmenee, onko hoito lääkinällistä kuntoutusta vai yksilökohtaista fysioterapiaa.

Ikääntyneiden palveluiden kotihoidon ja arviointitiimin, omaishoidon ja asumispalveluiden piirissä olevien asiakkaiden avo- ja kotikuntoutuksena annetut fysio-, toiminta-, puhe-, jalka- ja ravitsemusterapia ovat maksuttomia.

Kotikuntoutuksella ylläpidetään ja edistetään ikääntyvien arjen toimintakykyä ja tuetaan turvallista kotona asumista silloin, kun kotona pärjääminen ja arjen toiminnoista suoriutuminen on heikentynyt ja toimintakyky laskenut merkittävästi. Kotikuntoutus sisältää yksilöllisen tarpeen mukaan fysio- ja toimintaterapiaa.

Kotikuntoutuksen ensimmäinen arviointikäynti on maksuton. Käynti sisältää apuväline- ja kuntoutusarvioinnin sekä asunnon esteettömyyden kartoituksen.

Kotikuntoutuksesta peritään joko yksittäisen ohjaus- ja neuvontakäynnin maksu tai viikkohinta, silloin kun kuntoutus toteutetaan kahtena tai useampana käyntinä viikossa. Kotikuntoutuksen asiakasmaksut kerryttävät maksukattoa.

Ikääntyneiden palveluiden kotihoidon ja arviointitiimin, omaishoidon ja asumispalveluiden piirissä olevien asiakkaiden kotikuntoutuksena annetut fysio- ja toimintaterapia ovat maksuttomia.

6.3 Suun terveydenhuolto

Suun terveydenhuollon laskutus perustuu suun terveydenhuollon ammattilaisen suorittamiin toimenpiteisiin ja käyntimaksuun. Asiakasmaksu peritään käynneiltä hammaslääkärin, erikois-hammaslääkärin tai suuhygienistin vastaanotoilta. Alle 18-vuotiaille hoito on maksutonta. Suun terveydenhuollon käynti kerryttää maksukattoa. Hammastekniset toimenpiteet liittyen pro-teeseihin eivät kerrytä maksukattoa muilta osin kuin hammaslääkärin työn osuudelta.

18-vuotta täyttäneeltä asiakkaalta peritään maksu käyttämättömästä palvelusta, jos hän tai hänen edustajansa on varannut ajan, mutta ei ole saapunut paikalle ilman hyväksyttävää syytä, eikä ole perunut varausta etukäteen.

6.4 Terveyskeskussairaalapalvelut

6.4.1 Muistipoliklinikka

Muistipoliklinikka on tarkoitettu yli 65-vuotiaiden muistihäiriöiden tutkimiseen, ohjaukseen ja hoitoon. Hoitajan vastaanotto on maksuton, mutta lääkärikäynnistä peritään asiakasmaksu. Lääkärikäynti kerryttää vuosittaista maksukattoa ja sisältyy kolmen maksullisen lääkärikäynnin enimmäismäärään.

18-vuotta täyttäneeltä asiakkaalta peritään maksu käyttämättömästä palvelusta, jos hän tai hänen edustajansa on varannut ajan, mutta ei ole saapunut paikalle ilman hyväksyttävää syytä, eikä ole perunut varausta etukäteen.

6.4.2 Palliatiivinen keskus

Palliatiivinen poliklinikka tarjoaa erikoistunutta hoitoa vakavasti sairaille potilaille. Poliklinikalla hoidetaan potilaita, jolla on parantumaton sairaus kuten pitkälle edennyt syöpä. Tavoitteena on oireiden lievitys, elämänlaadun parantaminen ja psykososiaalinen tuki.

Hoitajan ja muun ammattilaisen vastaanotto palliatiivisella poliklinikalla on maksuton, mutta lääkärikäynnistä peritään asiakasmaksu. Lääkärikäynti kerryttää vuosittaista maksukattoa ja sisältyy kolmen maksullisen lääkärikäynnin enimmäismäärään.

Liikkuva sairaala (LiiSa) on osa palliatiivisen keskuksen toimintaa. LiiSa tarjoaa kiireellistä ja kiireetöntä sairaanhoitajan palvelua asumispalveluiden ja kotihoidon asiakkaille. LiiSa on suunnattu erityisesti vakavasti sairaille potilaille, jotka eivät voi tulla vastaanotolle. LiiSan sairaanhoitaja käynnit voivat korvata päivystyspoliklinikka käynnin. LiiSan sairaanhoitajan konsultaatiokäynnit ovat maksullisia paitsi säännöllisen kotihoidon asiakkaille.

6.4.3 Kotisairaala

Kotisairaalaissa hoidetaan akuutisti sairastuneita sairaalatasoista hoitoa tarvitsevia potilaita kuten infektiopotilaat sekä palliatiivisia ja saattohoitopotilaita heidän omissa kodeissaan. Kotisairaala vastaa Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen erityistason palliatiivisen hoidon ja saattohoidon toteuttamisesta potilaiden kodeissa ja avustaa ja konsultoi perustason yksiköitä palliatiivisen hoidon toteuttamisessa. Kotisairaala toimii sosiaalihuollon ja perusterveydenhuollon yksiköiden sairaanhoidollisena tukena päivystysaikaan.

Lääkärin kotikäynnistä, käynnistä lääkärin vastaanotolla ja etävastaanotosta peritään asiakasmaksuasetuksen mukainen käyntimaksu. Sairaanhoitajan ja muiden ammattiryhmien kotikäynnit ovat myös maksullisia. Näistä peritään maksua korkeintaan kahdelta käynniltä vuorokaudessa. Kotisairaalan asiakasmaksut kerryttävät maksukattoa. Tilapäinen kotisairaalahoido on maksuton sellaisille asiakkaille, jotka saavat jatkuvaa ja säännöllistä kotihoitoa.

18-vuotta täyttäneeltä asiakkaalta peritään maksu käyttämättömästä palvelusta, jos hän tai hänen edustajansa on varannut ajan, mutta ei ole saapunut paikalle ilman hyväksyttävää syytä, eikä ole perunut varausta etukäteen.

6.5 Mielenterveys- ja päihdepalvelut

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden käynnit ovat maksuttomia. Laitosvieroituksesta ja -kuntoutuksesta peritään lyhytaikaisen laitoshoidon maksu.

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden kuntouttavat asumispalvelut järjestetään ostopalveluna. Asumispalvelut koostuvat yhteisöllisestä ja ympärivuorokautisesta asumispalvelusta, joista enemmän kohdassa ”Asumispalvelut”. Tuettua asumista toteutetaan Porvoossa sijaitsevassa Koivulan asumisyksikössä sekä ostopalveluna.

6.6 Lasten ja nuorten palvelut

6.6.1 Opiskeluterveydenhuolto

Suomalaiset opiskelijat. Hyvinvointialueen perusterveydenhuollon on järjestettävä opiskeluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien lukioden, ammatillista koulutusta antavien oppilaitosten sekä korkeakoulujen opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta.

Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu myös opiskelijan työssäoppimisen ja työharjoittelun aikainen terveydenhuolto.

Opiskeluterveydenhuolto on alle 18-vuotiaille maksutonta. Sen jälkeen maksut määräytyvät sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain mukaisesti. Ehkäisevät palvelut, kuten terveystarkastukset ovat maksuttomia kaikille opiskelijoille.

Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät:

1. oppilaitoksen opiskeluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta kolmen vuoden välein;
2. opiskelijoiden kasvun, kehityksen, terveyden ja hyvinvoinnin sekä opiskelukyvyn seuraaminen ja edistäminen, johon sisältyvät lukion ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoille kaksi määräaikaista terveystarkastusta ja kaikille opiskelijoille terveystarkastukset yksilöllisen tarpeen mukaisesti;
3. oppilaan vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen
4. terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen järjestäminen opiskelijoille, mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen ja suun terveydenhuolto mukaan lukien;
5. opiskelijan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä opiskelijan tukeminen ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai -hoitoon ohjaaminen.

Ulkomaalaiset opiskelijat. Suomeen tuleva opiskelija on opiskelijaterveydenhuollon piirissä.

EU- tai ETA-valtiosta tai Sveitsistä tulevalle on oikeus lääketieteellisesti välttämättömään hoitoon. Hän osoittaa oikeutensa hoitoon ensisijaisesti eurooppalaisella sairaanhoitokortilla.

Kanadan Quebecista tulevalle on oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin, kuten hyvinvointialueella asuvalle.

Jos opiskelijalla on Suomessa kotikunta, hänellä on oikeus kaikkiin julkisen terveydenhuollon palveluihin kotikuntalaisen asiakasmaksulla.

Suomeen kolmannelta valtiosta tulevalle, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa, tulee olla vakuutus. Ilman vakuutusta hän on oikeutettu vain kiireelliseen hoitoon julkisessa terveydenhuollossa.

6.6.2 Lapsiperheiden kotipalvelu

Lapsiperheiden kotipalvelussa alle kolmen kuukauden tilapäisen kotipalvelun maksu määräytyy tuntiperusteisesti asiakasmaksutaulukon mukaisesti.

Säännöllisellä lapsiperheiden kotipalvelulla tarkoitetaan vähintään kerran viikossa annettua palvelua, jonka arvioidaan kestävän tai se on kestänyt kolme kuukautta. Lapsiperheiden säännöllisen kotipalvelun asiakasmaksun suuruuteen vaikuttavat palvelutuntien määrä, perheen koko ja bruttotulot. Kuukausituloina huomioidaan tulorajan yli menevä bruttotulo. Jos perheen tulot jäävät alle tulorajan, ei kotipalvelusta peritä maksua. Lapsiperheiden säännöllisestä kotipalvelusta ei peritä maksua

- jos palvelu kuuluu lapsiperheiden sosiaalityön, lastensuojelun tai vammaispalvelun asiakkaan palvelutarpeen arvioinnin ja/tai palvelusuunnitelman mukaisiin palveluihin
- jos perhe saa toimeentulotukea.

6.6.3 Lastensuojelun sijaishuolto

Lastensuojelun maksut (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 7 § ja asiakasmaksuasetus 20 §)

Lastensuojelulaissa tarkoitettu lasten ja nuorten huolto on maksutonta lukuun ottamatta lastensuojelulain nojalla avohuollon tukitoimena, sijaishuoltona tai jälkihuoltona lapselle annetusta perhehoidosta tai laitoshuollosta taikka asumispalveluista aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi voidaan, milloin se on asianomaisten toimeentulon edellytykset ja huollolliset näkökohdat huomioon ottaen perusteltua, periä lapsen vanhemmilta asiakasmaksu, joka saa määrältään olla enintään lapsen elatuksesta annetun lain 1–3 §: n perusteella määräytyvän elatusavun suuruinen. Lapsen vanhemmilta perittävä maksu jaetaan heidän kesken maksukyvyn mukaan.

Hyvinvointialue voi maksua vahvistamatta periä ja nostaa lapselle tulevat elatusavut siltä ajalta, jolta lapsi saa tässä pykälässä tarkoitettuja perhehoitoa tai laitoshuoltoa taikka asumispalveluja, sekä käyttää ne perhehoidosta, laitoshuollosta tai asumispalveluista aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi.

6.7 Vammaispalvelut

Vammaispalvelulain (380/1987) perusteella tehdyt päätökset pysyvät voimassa päätöksiin merkityn voimassaoloajan, kuitenkin enintään kolme vuotta uuden lain voimaantulosta. Päätökset on kuitenkin saatettava uuden lain mukaisiksi vammaisen henkilön aloitteesta aina tai hyvinvointialueen aloitteesta silloin, kun vammaisen henkilön palvelutarve sitä edellyttää.

Vuodesta 2025 alkaen tehdyissä vammaispalvelupäätöksissä noudatetaan uutta lakia ja siihen perustuvia maksuja. Vammaisella henkilöllä voi olla sekä uuden että vanhan vammaispalvelulain mukaisia päätöksiä eri palveluista samaan aikaan voimassa kolmen vuoden siirtymäaikana.

Vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin sisältyvä apu ja tuki on maksutonta seuraavissa palveluissa:

- valmennus
- henkilökohtainen apu
- erityinen osallisuuden tuki
- tuettu päätöksenteko
- vaativa moniammatillinen tuki
- asumisen tuki
- kotona järjestettävä lapsen asumisen tuki

- esteettömän asumisen tuki
- lyhytaikainen huolenpito
- päivätoiminta
- kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminta
- liikkumisen tuki
- 34 §:ssä mainitut muut palvelut ja tukitoimet.

Lisäksi maksuttomia ovat:

- lyhytaikaisena huolenpitona järjestettävään aamu- ja iltapäivätoimintaan liittyvä ylläpito
- päivätoiminnan ja kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminnan matkat
- asumisen tukeen ja kotona järjestettävään lapsen asumisen tukeen sisältyvät palvelut, jotka erillisinä palveluina järjestettyinä saattaisivat olla maksullisia (esim. asumisen tukeen sisältyvä kotihoito tai kotisairaanhoito)

Poikkeuksena asumisen tuesta ja henkilökohtaisesta avusta voidaan kuitenkin periä maksu, jos henkilö saa niihin korvausta muun lain kuin vammaispalvelulain nojalla (Asiakasmaksulaki 4 §).

Ylläpidosta voidaan periä kohtuullinen maksu seuraavissa vammaispalvelulain mukaisissa palveluissa (asiakasmaksulaki 7 e §):

- valmennus
- vaativa moniammatillinen tuki
- asumisen tuki
- lyhytaikainen huolenpito
- päivätoiminta
- 34 §:ssä mainitut muut palvelut ja tukitoimet

Ylläpidosta voidaan periä myös maksu vammaispalvelulain 27 §:n mukaisesta kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminnasta.

Maksu voidaan periä, vaikka palvelua ei ole mainittu asiakasmaksulain 7 e §:ssä. Pääsääntönä on, että sosiaali- ja terveyspalveluista voidaan periä maksu palvelun käyttäjältä, ellei palvelua ole säädetty maksuttomaksi (Asiakasmaksulaki 1 §). Kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminnan ylläpitoa ei ole säädetty maksuttomiksi, joten siitä voi periä maksun. Perittävä maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen (Asiakasmaksulaki 2 §).

Kehitysvammaisten henkilöiden työtoimintaan sisältyvä apu ja tuki sekä matkat työtoimintaan ovat puolestaan maksuttomia. (Asiakasmaksulaki 4 §).

Asumisen tuesta ja henkilökohtaisesta avusta voidaan kuitenkin periä maksu, jos henkilö saa niihin korvausta muun lain kuin vammaispalvelulain nojalla.

Ostopalveluista peritään maksut samoin perustein kuin hyvinvointialueen itsensä tuottamista vastaavista palveluista. Hyvinvointialueet määrittelevät asumismaksut tuottamistaan palveluista. Asiakasmaksuissa voi olla hyvinvointialuekohtaisia eroja.

6.7.1 Valmennus, asumisen valmennus

Valmennukseen kuuluva apu ja tuki on asiakkaalle maksutonta. Valmennukseen voi kuitenkin liittyä ylläpitoa eli esimerkiksi sellaisia tarvikkeita tai välineitä, joista aiheutuu henkilölle kustannuksia vammaisuudesta riippumatta. Tavanomaisia vammaisuudesta riippumatta aiheutuvia kustannuksia ovat kustannukset, joita henkilölle elämisestä ja asumisesta tavallisesti aiheutuu. Näitä kustannuksia ovat esimerkiksi, ateriat, henkilön käyttämät hygieniatarvikkeet, siivoustarvikkeet, sauna ja pyykinhuolto. Henkilö maksaa pitkäaikaisessa palvelussa yleiset asumisen kustannukset, kuten vuokran, sähkön ja veden.

6.7.2 Vaativien erityispalvelujen maksut

Vaativa moniammatillinen tuki laitoshoidona. Vaativa moniammatillinen tuki järjestetään ensisijaisesti asiakkaan omaan toimintaympäristöön, mutta se voidaan järjestää myös laitospalveluna, jolloin siitä peritään hoitopäivämaksuja.

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa annetusta ylläpidosta voidaan periä asiakasmaksulain 7 c §:n mukaisesti määräytyvä maksu. Maksu määräytyy asiakkaan maksukyvyn mukaan. Maksu voi olla enintään 85 prosenttia hoidossa olevan nettokuukausituloista. Asiakkaan henkilökohtaiseen käyttöön jää käyttövara.

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikaisesta laitoshoidosta peritään asiakasmaksu vuorokautta kohden.

Vaativa moniammatillisena tukena järjestetty lyhytaikainen laitoshoido kerryttää maksukattoa.

Vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijapalvelu. Vammaispalvelulain perusteella järjestettävä vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijapalvelu on asiakkaalle maksutonta.

6.7.3 Asumisen tuki

Asumisen tukea voidaan järjestää erilaiset asumismuodot huomioiden:

- henkilön yksityisasuntoon,
- useamman henkilön yhteiseen asuntoon,
- normaalin asuntokannan seassa olevaan asuntoryhmään tai erillisistä asunnoista koostuvaan asuntojen verkostoon tai
- ryhmämuotoisesti toteutettuun asumiseen.

Asumisen tuesta peritään ylläpitomaksu, mikäli asuminen tapahtuu ryhmämuotoisesti toteutetussa asumisessa (yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen).

Ylläpitomaksu peritään myös asuntoryhmän tai erillisistä asunnoista koostuvan asuntojen verkoston asukkailta, mikäli hyvinvointialue toimittaa niihin ylläpitoon liittyviä tarvikkeita tai palveluja.

Ylläpitomaksu pitää sisällään tukitoimia (esim. yhteisten tilojen ylläpito, sauna) ja tarvikkeita (esim. hygieni- ja siivoustarvikkeet, pyykinpesuaineet, siivousvälineet, yhteisten tilojen tarvikkeet, astiat ja kodinkoneet, yhteiset harrastus- ja viriketarvikkeet, yleiseen viihtyvyyteen liittyvät kulut, wc- ja käsipaperit, roskapussit). Maksun periminen ei edellytä sitä, että asukas käyttää säännöllisesti kaikkia edellä mainittuja tukitoimia, tarvikkeita tai välineitä.

Ylläpitomaksua ei peritä, jos asukas on poissa palvelun piiristä koko kuukauden.

Asiakas maksaa itse asumiskustannukset kuten vuokra, sähkö ja vesi.

Sosiaalihuoltolain perusteella järjestetyt palvelut, jotka olisivat yksittäisinä palveluina maksullisia, ovat asumisen tuen kokonaisuuteen liitettynä maksuttomia. Asumisen tuki vastaa näin palveluna vanhan vammaispalvelulain perusteella järjestettävää palveluasumista.

Ateriamaksut peritään ryhmämuotoisessa asumisessa hyvinvointialueen vahvistamien ateriamaksujen ja toteutuneiden aterioiden mukaan. Ateriat peritään myös asuntoryhmän tai erillisistä asunnoista koostuvien asuntojen verkoston asukkailta, mikäli hyvinvointialue toimittaa niihin ateriat tai asukas ruokailee ryhmämuotoisessa asumisessa. Jos vammaispalveluissa asiakas osallistuu ruuan valmistukseen, maksu peritään vain raaka-aineista.

6.7.4 Pitkäaikainen perhehoito

Perhehoidosta peritään maksu myönnetyn palvelun mukaan.

Pitkäaikaisen perhehoidon palveluista ei peritä asiakasmaksua vammaispalvelulain (675/2023) 18 § mukaisena asumisen tukena annetusta perhehoidosta. Vammaispalvelulain nojalla asumisen tukena järjestettävästä pitkäaikaisesta perhehoidosta peritään 18 vuotta täytäneeltä asiakkaalta ylläpito- ja ateriamaksut. Lisäksi pitkäaikaisessa perhehoidossa peritään henkilön asumismenoja (vuokra, sähkö, vesi) korvaava asumismaksu.

Alle 18-vuotiaalta peritään korvauksena lapsen asumisen tukena järjestettävästä perhehoidosta, ylläpidosta tai huollosta lapsilisä ja vammaistuki siltä ajalta, jonka perhehoito kestää. Perittävä summa voi olla yhteensä enintään 500 euroa/kk. Lapsilisä peritään kokonaisuudessaan. Vammaistuki peritään siten, että asiakkaalle jätetään käyttövaraksi 15 % vammaistuesta, kuitenkin vähintään 195 €/kk (2026). Käyttövaran määrä tarkistetaan joka toinen vuosi.

6.7.5 Lyhytaikainen perhehoito

Lyhytaikaisesta perhehoidosta peritään alennettua ylläpitomaksua. Ateriamaksua ei peritä erikseen. Vammaispalveluiden järjestämä osavuorokautinen perhehoito asiakkaan kotiin on maksutonta.

6.7.6 Lyhytaikainen huolenpito

Lyhytaikainen huolenpito tarkoittaa muutaman tunnin, päivän tai viikon pituisia jaksoja, jotka voivat olla toistuvia. Jaksot saattavat myös olla pidempiä poikkeustilanteissa esimerkiksi huolenpidosta vastaavan henkilön sairastuessa. Yhtä jaksoisen lyhytaikaisen huolenpidon jakson tulee olla alle kolme kuukautta.

Lyhytaikaiseen huolenpitoon kuuluva apu ja tuki on asiakkaalle maksutonta. Lyhytaikaista huolenpitoa voi esim. tilapäishoitoa asumisyksikössä tai perhehoidossa. Siihen voi kuitenkin liittyä ylläpitoa eli esimerkiksi sellaisia tarvikkeita tai välineitä, joista aiheutuu henkilölle kustannuksia vammaisuudesta riippumatta.

Tavanomaisia vammaisuudesta riippumatta aiheutuvia kustannuksia ovat kustannukset, joita henkilölle elämisestä ja asumisesta tavallisesti aiheutuu. Näitä kustannuksia ovat esimerkiksi, ateriat, henkilön käyttämät hygieniatarvikkeet, taloustarvikkeet ja -aineet, siivoustarvikkeet, internet sekä lehdet.

Lyhytaikaisena huolenpitona järjestettävään aamu- ja iltapäivätoimintaan liittyvä ylläpito on maksutonta.

Kotiin järjestetystä lyhytaikaisesta hoidosta tai tilapäishoidosta ei peritä asiakasmaksua.

6.7.7 Päivätoiminta ja kehitysvammaisten työtoiminta

Päivätoiminta ja kehitysvammaisten työtoiminta ovat asiakkaalle maksuttomia, mutta asiakkaalta laskutetaan ateriamaksu.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada maksuttomat matkat kehitysvammaisten henkilöiden työtoimintaan ja vammaisen henkilön päivätoimintaan, jos hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän pysty itsenäisesti käyttämään julkista joukkoliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

6.7.8 Vaativan moniammatillisen tuen asuminen erityishuoltona

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa tarkoitettu erityishuolto on asiakkaalle maksuton.

Kehitysvammaisen ylläpidosta voidaan kuitenkin periä kohtuullinen maksu. Ylläpidolla tarkoitetaan esimerkiksi sellaisia tarvikkeita tai välineitä, joista aiheutuu henkilölle kustannuksia vammaisuudesta riippumatta. Tavanomaisia vammaisuudesta riippumatta aiheutuvia kustannuksia ovat kustannukset, joita henkilölle elämisestä ja asumisesta tavallisesti aiheutuu. Näitä kustannuksia ovat esimerkiksi, ateriat, henkilön käyttämät hygieniatarvikkeet, siivoustarvikkeet, sauna ja sähkö ja vesi.

Asiakas tekee erillisen vuokrasopimuksen asumisyksikköön. Vuokra veloitetaan asiakkaalta siltä ajalta, kun asunto/huone on henkilön käytettävissä ja voimassa poissaolon syystä riippumatta. Vuokrat eivät ole maksuja ja ne määritellään siten erikseen. Vuokra vastaa tavanomaista asuntovastiketta.

6.7.9 Vammaispalvelulain mukaiset palvelut, joista voidaan periä asiakasmaksu

Asiakasmaksu voidaan periä seuraavissa vammaispalvelulain mukaisissa palveluissa:

- kuljetuspalveluna järjestetty liikkumisen tuki
- kodin ulkopuolella järjestetty lapsen asumisen tuki

6.7.10 Liikkumisen tuki (vammaispalvelut)

Liikkumisen tuki on maksutonta silloin, kun se toteutetaan jollakin muulla tavalla kuin kuljetuspalveluna.

Kuljetuspalveluista hyvinvointialue voi periä vammaiselta henkilöltä enintään paikkakunnalla käytettävissä olevan julkisen liikenteen maksua vastaavan asiakasmaksun. Asiakasmaksu määräytyy ensisijaisesti alueen linja-autoliikenteen taksan mukaan. Hyvinvointialue voi periä myös muun julkisen liikenteen maksuun verrattavissa olevan kohtuullisen maksun, jos kunnan alueella ei ole järjestetty julkista liikennettä. Hyvinvointialue voi periä asiakasmaksun vain, jos asiakas on tosiasiallisesti käyttänyt kuljetuspalvelua.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada maksuttomat matkat kehitysvammaisten henkilöiden työtoimintaan ja vammaisen henkilön päivätoimintaan, jos hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän pysty itsenäisesti käyttämään julkista joukkoliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Matkat tahdosta riippumattomaan erityishuoltoon tai siihen liittyvään tutkimukseen tai vaativan moniammatillisen tuen yksikköön ovat maksuttomia.

Työmatkoista peritään asiakasmaksu julkisen liikenteen sarjalipun mukaan.

Toisen asteen opiskelijoiden tulee ensisijaisesti hakea Kelan koulumatkatukea opiskelumatkoihin. Muiden kun perusasteen tai toisen asteen opiskelijoiden tutkintoon johtavien opiskelumatkojen asiakasmaksu on puolet aikuisen asiakasmaksusta. Tutkintoon johtamattomien opintojen (esimerkiksi kansalaisopisto, työvoimapolitiittinen koulutus, avoin yo) opiskelumatkoihin tulee ensisijaisesti hakea tukea TE-toimiston/Kelan kautta. Muiden kun oppivelvollisten opiskelijoiden opiskelumatkojen asiakasmaksu on puolet aikuisen asiakasmaksusta.

6.7.11 Lapsen asumisen tuki

Kun lapsen asumisen tuki järjestetään hänen kotiinsa, siihen liittyvät apu ja tuki sekä palvelut ovat maksuttomia. (Asiakasmaksulaki 4 §)

Kodin ulkopuolella järjestettävästä lapsen asumisen tuesta voidaan periä maksu, jos se on perheen toimeentulon edellytykset ja perheen elatusvastuu huomioon ottaen perusteltua. Hyvinvointialue voi periä maksuna kodin ulkopuolella toteutetusta lapsen asumisen tuesta maksun lapsen elatuksesta aiheutuneista kustannuksista.

Jos vanhempi on veloitettu suorittamaan lapselle elatusapua, hyvinvointialue voi periä lapselle suoritettavan elatusavun tai elatustuen siltä ajalta, kun lapsen asumisen tuki järjestetään kodin ulkopuolella.

Elatuksesta perittävän maksun tai elatusavun tai -tuen perimisen lisäksi hyvinvointialue voi periä kohtuulliseksi katsottavan maksun muista lapsen tai nuoren tuloista, korvauksista tai saamisista. Asiakasmaksulaissa on määritelty yläraja, jota kaiken kaikkiaan lapsen asumisen tuesta perittävä maksu ei saa ylittää. Lapselta ja hänen vanhemmiltaan perittävä maksu voi olla yhteensä enintään 534,60 euroa kuukaudessa (vuonna 2026, summaa tarkastetaan indeksitarkistuksella joka toinen vuosi). Perittävä maksu ei kuitenkaan saa ylittää hyvinvointialueelle palvelusta aiheutuvia kustannuksia. (Asiakasmaksulaki 7 d §) Hyvinvointialueen on lapselta maksua periessään huolehdittava siitä, että lapsen henkilökohtaiseen käyttöön jää käyttövara, joka on perhehoidossa asuvalle lapselle vähintään 7 c §:n 3 momentissa säädetyn pitkäaikaisen perhehoidon käyttövaran suuruinen ja pienryhmäkodissa asuvalle lapselle vähintään 7 c §:n 3 momentissa säädetyn pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen käyttövaran suuruinen. Käyttövaran määrä on 195 €/kk (2026). Käyttövaran määrä tarkistetaan joka toinen vuosi.

6.7.12 Hengityslaitteen varassa elävän henkilön hoidon maksuttomuus

Terveystenhuollon palveluista maksuttomia ovat hengityslaitteen varassa elävälle henkilölle annettava hoito, ylläpito terveydenhuollon laitoshoidon aikana sekä hoitoon liittyvät kuljetukset. (Asiakasmaksulaki 5 §)

Hengityslaitteen varassa elävien henkilöiden kaikki terveydenhuollon palvelut ja niihin liittyvät kuljetukset ovat maksuttomia. Asiakasmaksulain säännökset koskevat hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvia sosiaali- ja terveysten palveluja. Eli hengityslaitteen varassa elävien henkilöiden terveydenhuollon maksuttomuussäännökset koskevat hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja. Tällä tarkoitetaan myös esimerkiksi hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvaa kuntoutusta. Asiakasmaksulaki ei koske esimerkiksi Kelan järjestämää kuntoutusta.

Koska henkilö ei ole enää kotona asuessaan laitoshoidossa, hän ei voi saada sairaalahoitoon kuuluvia maksuttomia lääkkeitä sairaalasta, vaan lääkkeet tulee hankkia itse reseptillä (Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön StVM 52/2022 vp).

Myönnettävästä taloudellisesta tuesta vähennetään henkilön saama asumistuki tai -lisä. Mikäli vammaisen henkilön ruokakuntaan kuuluu useampi henkilö, joka saa yleistä asumistukea, vähennetään henkilölle myönnettävästä taloudellisesta tuesta osuus, joka lasketaan jakamalla ruokakunnalle maksettava yleinen asumistuki ruokakunnan jäsenten määrällä. Lisäksi henkilölle maksettavasta taloudellisesta tuesta voidaan vähentää 50 euroa kultakin vuorokaudelta, jolloin henkilö on ollut lyhytaikaisessa terveydenhuollon laitoshoidossa, jos henkilölle on maksettu taloudellista tukea myös tältä ajalta. Tuen määrä tarkistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella joka toinen vuosi.

Mikäli vammaiselle henkilölle maksetaan ylläpitokorvausta ennen 1.1.2025 voimaan tulleiden säännösten perusteella, samalta ajalta ei ole oikeutta saada hengityslaitteen varassa elävän henkilön taloudellista tukea.

6.8 Kotona asumista tukevat palvelut

Sosiaalihuoltolain mukaisia tukipalveluita tuotetaan sekä omana tuotantona, ostopalveluna että palvelusetelillä riippuen, mitä palvelua asiakkaalle on myönnetty ja mikä on palvelun tuotantotapa. Palveluista peritään asiakasmaksuhinnaston mukainen maksu.

6.8.1 Ateriapalvelu

Ateriapalvelu on tarkoitettu henkilöille, joilla on alentunut liikuntakyky tai/ja jotka eivät kykene käymään kodin ulkopuolella esim. palvelukeskuksissa ruokailemassa tai eivät pysty huolehtimaan päivittäisen ruuan valmistamisesta/lämmittämisestä. Ateriasta peritään asiakasmaksutaulukon mukainen annos- tai paketti hinta.

6.8.2 Vaatehuoltopalvelu

Asiakkaan pyykkit pestään omassa tai taloyhtiön pesukoneessa. Tarvittaessa käytetään pesula-/pyykkipalveluita, joista peritään erillinen maksu.

6.8.3 Siivouspalvelu

Siivouspalvelu kohdennetaan henkilöille, jotka heikentyneen toimintakykynsä vuoksi eivät selviydy kodin perussiisteydestä huolehtimisesta eikä henkilön lähipiiri kykene avustamaan tai järjestämään siivouspalvelua.

6.8.4 Kauppal palvelu

Kauppal palvelu kohdennetaan henkilöille, joilla itsenäinen kotona asuminen vaarantuu päivittäistavaroiden puutteen vuoksi ja henkilö ei kykene itse tai toisen henkilön avustuksella asioimaan säännöllisesti päivittäistavarakaupassa tai tilaamaan päivittäistavaroita kotiinsa muulla tavoin.

6.8.5 Osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä tukeva palvelu (kuntouttava päivätoiminta)

Kuntouttavan päivätoiminnan tarkoitus on tukea ikäihmisten kotona asumista mahdollisimman pitkään vähäisin avun turvin. Kuntouttavan päivätoiminnan tavoite on vahvistaa ja ylläpitää ikäihmisen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä. Palvelusta peritään erillinen maksu.

6.8.6 Peseytymis palvelu

Kodin ulkopuolinen peseytymis palvelu on tarkoitettu niille kotihoidon asiakkaille, joilla ei ole suihku- tai peseytymismahdollisuutta kotona. Palvelusta peritään erillinen asiakasmaksu asiakasmaksutaulukon mukaisesti.

6.8.7 Turvapalvelu

Turvapalvelun tavoitteena on tukea ja edistää henkilön itsenäistä suoriutumista sekä asumista omassa kodissa. Palvelu mahdollistaa avun järjestämisen/saamisen tilanteissa, joissa henkilön hyvinvointi on ennalta arvaamattomasti vaarantunut ja joista hän on itse kykenemätön muulla tavoin selviytymään. Palvelu voi sisältää turvapuhelimen, turva-auttajapalvelun sekä muita turvalaitteita. Palvelusta peritään kuukausittainen laitemaksu, ja auttajakäynneistä peritään erillinen käyntimaksu.

6.8.8 Saattajapalvelu

Saattajapalvelu kohdennetaan henkilöille, jotka eivät heikentyneen toimintakykynsä vuoksi selviydy itsenäisesti välttämättömän asioinnin hoitamisesta ja asioinnin hoitamatta jättäminen saattaisi lisätä henkilön palvelutarvetta. Palvelusta peritään erillinen asiakasmaksu asiakasmaksutaulukon mukaisesti.

6.8.9 Liikkumisen tuki

Sosiaalihuoltolain mukaisia liikkumista tukevia palveluita myönnetään asiakkaalle, jotka eivät selviydy normaalin julkisen liikenteen tai Palvelulinjan (muun kutsu- ja palveluliikenteen) avulla. Liikkumista tukevat palvelut kohdennetaan ensisijaisesti kotona asuville tukemaan itsestä selviytymistä asioinneissa.

Liikkumista tukevia palveluita myönnetään korkeintaan kahdeksan yhdensuuntaista matkaa kalenterikuukaudessa. Yhdensuuntaisesta matkasta peritään alueella voimassa olevan julkisen liikenteen mukainen omavastuuosuus. Hyvinvointialue perii omavastuuosuuden asiakkaalta.

6.9 Kotihoito

Säännöllistä palvelua ja hoitoa tarvitsevilta asiakkailta peritään hoidon ja palvelun määrän, asiakkaan bruttotulojen, maksukyvyn sekä perheen koon mukaan määräytyvä kotihoidon kuukausimaksu. Maksu määrätään toistaiseksi ja tarkistetaan tarpeen mukaan. Maksukyvyn mukaan määräytyvän asiakasmaksun tulorajat ja maksuprosentit löytyvät liitteinä, liite 1: Maksukyvyn mukaan määräytyvän maksun tuloraja sekä liite 2: Maksukyvyn mukaan maksuprosentti perheen koon mukaan.

Kotihoidon palvelutarpeen arviointikäynti asiakkaan kotiin on maksuton. Säännölliseen kotihoitoon sisältyvät lääkärin kotikäynnit ovat asiakkaalle maksuttomia. Maksua ei peritä, mikäli kotihoidon palvelujen kuukausimaksu jää alle 6,00 euroa.

Jos kotihoidon palvelutuntien määrä vaihtelee kuukausittain, maksua määrättäessä saadaan käyttää maksuprosenttia, joka vastaa palvelutuntien keskimääräistä hintaa. Palvelutunnit huomioidaan kokonaisina tunteina siten, että osittaiset palvelutunnit pyöristetään lähimpään kokonaiseen tuntiin ja puolikkaat tunnit pyöristetään ylöspäin.

Säännöllistä kotihoitoa voidaan tuottaa myös palvelusetelillä.

Pariskunnat kotihoidossa. Puolisoiden asuessa samassa taloudessa ja molemmat saavat kotihoitoa, kummallekin tehdään erikseen päätös palvelusta sekä hoito ja palvelusuunnitelma palvelutarpeen perusteella. Tällöin maksua määrättäessä henkilöluku on kaksi. Maksukyvyn mukaan määräytyvän asiakasmaksun tulorajat ja maksuprosentit löytyvät liitteinä, liite 1: Maksukyvyn mukaan määräytyvän maksun tuloraja sekä liite 2: Maksukyvyn mukaan maksuprosentti perheen koon mukaan.

Maksu määräytyy perheen yhteisten bruttotulojen mukaan. Perheellä tarkoitetaan yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa eläviä henkilöitä sekä molempien samassa taloudessa eläviä alaikäisiä lapsia. Samassa taloudessa elävät sisarukset tai vanhempansa kanssa elävät aikuiset lapset eivät siten ole tässä tarkoitettulla tavalla perhettä. Heille maksu määritellään kullekin erikseen jokaisen omien tulojen perusteella.

Maksukykyä arvioitaessa otetaan huomioon palvelun käyttäjän sekä hänen kanssaan yhteis- taloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa asuvan henkilön veronalaiset ansio- ja pääomatulot sekä verosta vapaat tulot asiakasmaksulain 10 f §:n mukaisesti. Jos tulot vaihtelevat, otetaan huomioon viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana keskimääräinen kuukausitulo. Tuloina voidaan ottaa huomioon myös viimeksi toimitetun verotuksen veronalaiset tulot korotettuna verohallituksen ilmoittamalla prosentilla.

6.9.1 Tilapäinen kotihoito

Tilapäisellä kotihoidolla tarkoitetaan joko kertaluonteisina käynteinä toteutettavaa kotihoitoa tai määrääjäksi suunniteltua kotihoitoa. Kertaluonteisia käyntejä ovat erilaiset sairaanhoidolliset toimenpiteet, esimerkiksi verikokeet, pistokset ja muu lääkehoito ja ompeleiden poisto. Tilapäisestä kotihoidosta peritään käyntimaksu.

Mikäli tilapäinen kotihoito on pelkästään sairaanhoidollista, se kerryttää maksukattoa.

6.9.2 Arviointitiimi

Kotihoidon arviointitiimin toteuttamat hoitajakset ovat tilapäisiä ja kestävät pääsääntöisesti korkeintaan neljä viikkoa. Arviointijakson aikana tavoitteena on selvittää asiakkaan kotihoidon- ja muun palvelun tarve. Asiakkaiden hoidontarve vaihtelee arviointijakson aikana, ollen usein alussa suurempi ja vähäisempi lopussa. Arviointitiimin toiminnasta peritään vuorokausimaksu.

6.10 Lyhytaikainen ympärivuorokautinen palvelu- asuminen, lyhytaikainen perhehoito, arviointi- ja kuntoutusyksikkö

Lyhytaikaishoito on kotona asuville ikäihmisille ja vammaisille kohdennettua intervalli- ja tilapäistä lyhytaikaishoitoa, päivätoimintaa ja kotiin annettavaa tunti- ja vuorokausimaksutaulukon mukaan.

6.11 Omaishoidon vapaa

Kaikilla omaishoitajilla on oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta kalenterikuukautta kohti. Mikäli omaishoitaja on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin, hänellä on oikeus pitää vapaata kolme vuorokautta kalenterikuukautta kohti.

Omaishoitajan lakisääteisestä vapaasta on sovittu omaishoidontuen sopimuksessa ja se on kirjattu hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Omaishoidontuen sopimus, joka solmitaan hyvinvointialueen ja omaishoitajan välillä, toimii perustana vapaiden pitämiseksi. Mikäli osapuolet

haluavat muutoksia sovittuihin käytäntöihin vapaiden pitämisen osalta, tulee osapuolten päivittää omaishoidontuen sopimusta yhteisymmärryksessä tältä osin.

Palvelusta peritään erillinen asiakasmaksu asiakasmaksutaulukon mukaisesti. 18-vuotta täytäneeltä asiakkaalta peritään maksu käyttämättömästä palvelusta, jos hän tai hänen edustajansa on varannut ajan, mutta ei ole saapunut paikalle ilman hyväksyttävää syytä, eikä ole perunut varausta etukäteen.

6.12 Asumispalvelut

6.12.1 Tuettu asuminen

Sosiaalihuoltolaki 21 a §

Tuetussa asumisessa asiakas solmii oman vuokrasopimuksen, joiden kustannuksista hän vastaa itse. Tuettuun asumiseen sisältyvästä sosiaalihojauksesta ei peritä maksua. Mikäli asiakas käyttää tuetun asumisen lisäksi muita tukipalveluita, esimerkiksi ateriapalvelua, niistä laskutetaan erikseen asiakasmaksutaulukon mukainen asiakasmaksu.

6.12.2 Yhteisöllinen asuminen

Sosiaalihuoltolaki 21 b § ja laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 10 e – 10 g §.

Yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan palveluasunnossa järjestettävää asumista ja palveluja. Palveluihin sisältyvät asiakkaan tarpeen mukainen hoito ja huolenpito, toimintakykyä ylläpitävä ja edistävä toiminta, ateria-, vaatehuolto-, peseytymis- ja siivouspalvelut sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut.

Yhteisöllisestä asumisesta määräytyvä maksu perustuu palvelupäätökseen kirjattujen palvelutuntien määrän, asiakkaan maksukyvyn (bruttotulot) ja perheen koon mukaan. Asiakas tekee palveluntuottajan kanssa huoneenvuokralain mukaisen vuokrasopimuksen ja maksaa vuokran palveluntuottajalle, ja vastaa vuokrasopimuksen mukaisista velvoitteista. Asiakas maksaa erikseen käyttönsä mukaan sosiaalihuoltolain mukaisesta tukipalvelusta (19 §) ja/tai kotihoidosta (19 a §).

Asuminen on tarkoitettu henkilölle, joka ei tarvitse runsasta hoivaa ympärivuorokautisesti, mutta tarvitsee soveltuvan asunnon sekä hoitoa, huolenpitoa ja sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa.

Vähintään 10 prosentin sotainvalideille yhteisöllinen asuminen on maksutonta.

Yhteisöllistä asumisen järjestämisestä ryhmäkodeissa ollaan luopumassa. Siirtymäaikana perusmaksu sisältää turvapuhelimen ja tarpeen mukaan arvioidun vaatehuoltopalvelun. Säännöllistä palvelua ja hoitoa tarvitsevilta asiakkailta peritään hoidon ja palvelun määrän, asiakkaan bruttotulojen, maksukyvyn sekä perheen koon mukaan määräytyvä kotihoidon

kuukausimaksu. Maksu määrätään toistaiseksi. Ryhmäkotien asukkaat maksavat lisäksi ateriapalvelumaksun.

6.12.3 Ympäri vuorokautinen palveluasuminen

Sosiaalihuoltolaki 21 c § ja laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 10 b – 10 d §.

Ympäri vuorokautisella palveluasumisella tarkoitetaan asumista yhteisöllistä toimintaa tarjoavassa esteettömässä ja turvallisessa hoivakodissa, palvelukodissa tai vastaavassa asumisyksikössä, jossa henkilöllä on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa hän saa asumisyksikön henkilöstöltä viipymättä ja vuorokaudenajasta riippumatta hoitoa ja huolenpitoa myös äkilliseen tarpeeseensa.

Palvelu toteutetaan joko hyvinvointialueen itsensä tuottamana tai ostopalveluna yksityisiltä palvelun tuottajilta. Ostopalvelut rinnastetaan hyvinvointialueen itse järjestämiin palveluihin ja asiakasmaksut määrätään ja peritään hyvinvointialueen toimesta.

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen maksu sisältää

- hoivan ja huolenpidon henkilökunnan ympäri vuorokauden
- turvarannekkeen ja/tai säännölliset kierrot
- vaatteiden pesupalvelun
- liinavaatteet ja niiden pesupalvelun
- asuntojen siivouksen kerran viikossa (hyvinvointialueen omissa yksiköissä)
- asukkaiden WC-paperit, roskapussit ja perussaippuan
- yleisten tilojen siivouksen kerran viikossa (hyvinvointialueen omissa yksiköissä)
- sairaalainfektiosiiivouksen tarvittaessa
- koneellisen lääkkeenjaon
- vaipat, ruokalaput, pesulaput ym.
- ateriapaketin, joka sisältää aamupalan, lounaan, päiväkahvin, päivällisen, iltapalan ja tarvittavat välipalat

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen maksu saa olla enintään 85 prosenttia asiakkaan nettokuukausituloista, joista on tehty laissa säädetyt vähennykset. Asiakas maksaa erikseen vuokran ja tekee palveluntuottajan kanssa vuokrasopimuksen. Jos asiakkaan avio- tai avopuoliso jää kotiin asumaan ja ympäri vuorokautiseen palveluasumiseen siirtyvän henkilön tulot ovat suuremmat, palvelumaksu saa vähennysten jälkeen olla enintään 42,5 % puolisoiden yhteineläsketuista kuukausituloista. Tällöinkin nettotuloista on ensin tehtävä laissa säädetyt vähennykset.

Asiakasmaksulain 10 b § määrittelee, mitkä asiakkaan tulot vaikuttavat asiakasmaksuun. Jos tulot vaihtelevat, asiakasmaksun määräytymisessä otetaan huomioon viimeisen 12 kuukauden keskimääräiset tulot.

Mikäli ympärivuorokautisen asumispalvelun asiakkaalla on vuokratuloja, ne huomioidaan tuloina. Vuokratuloista vähennetään vuokranantajalle jäävät pakolliset menot (ei peruskorjausmenoja). Pakollisia menoja ovat

- yhtiövastike
- verot (myös kiinteistövero)
- vuokrasopimuksen mukaan vuokranantajalle jäävät menot
- palovakuutus (ei kotivakuutus)
- kiinteistön vuokranantajan osalta mahdollinen tontin vuokra

Jos kotona asuvan puolison tulot jäävät alle toimeentulotuen minimirajan, tehdään anomus asiakkaan asiakasmaksujen alentamisesta.

Pariskunnat ympärivuorokautisessa palveluasumisessa. Mikäli pariskunta asuu ympärivuorokautisessa palveluasumisessa ja toisella puolisoilla ei ole palvelun tarvetta ympärivuorokautisessa palveluasumisessa

- Puoliso, joka ei ole palvelun piirissä maksaa puolet vuokrasta ja ateriapaketin hinnan.
- Puolison, joka ei täytä ympärivuorokautisen palveluasumisen kriteerejä, mutta jolla on vähäinen palveluntarve, maksu määräytyy kotihoidon maksujen mukaisesti.

Pariskunta, joka asuu ympärivuorokautisessa palveluasumisessa ja molemmat ovat palvelun piirissä, asumispalvelumaksu käsitellään samalla tavalla kuin palvelun tarpeessa olevan yksittäisen henkilön.

6.12.4 Pitkäaikainen perhehoito

Perhehoito on kodinomainen tapa järjestää asiakkaan asuminen, kun omassa kodissa asuminen ei ole enää mahdollista tai hänen kannaltaan tarkoituksenmukaista. Perhehoidon tavoite ja toteutustavat on määritelty perhehoitolaissa (263/2015). Perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoitettavien kotona kiertävien perhehoitajien toimesta.

6.12.5 Pitkäaikainen laitoshoido

Laitoshoidolla tarkoitetaan ylläpidon, hoidon ja huolenpidon sisältävää toimintaa

- terveyskeskussairaalaosastolla
- sosiaalihuollon laitoksessa
- kehitysvammaisten erityishuollon laitoksessa
- päihdehuoltolaitoksessa
- muussa vastaavassa toimintayksikössä

Hoitopäiväksi lasketaan yksi kalenteripäivä riippumatta saapumis- tai poistumisajankohdasta. Jos asiakas muuttaa, lähettävä taho ei peri maksua muuttopäivästä.

Lyhytaikainen laitoshoido on tilapäistä, jos se on alle kolme kuukautta kestävä. Lyhytaikaista hoitopäivämaksua peritään kalenterivuodessa maksukaton täyttymiseen asti. Tämän jälkeen hoitomaksu alenee.

Alle 18-vuotialta hoitopäivämaksuja voidaan periä terveyskeskuksessa tai sairaalassa taikka sen toimintayksikössä enintään seitsemältä hoitopäivältä kalenterivuodessa.

7 Liitteet

7.1 Pitkäaikaisten tulosidonnaisten asiakasmaksujen tulorajat

Perheen koko	Tuloraja € /kk 2026	Tuloraja € /kk 2025	Viiteperuste
Tuloraja, kun perheen koko 1 henkilö	699,00	653,00	Asiakasmaksulaki/asiakasmaksuasetus
Tuloraja, kun perheen koko 2 henkilöä	290,00	1205,00	Asiakasmaksulaki/asiakasmaksuasetus
Tuloraja, kun perheen koko 3 henkilöä	2025,00	1891,00	Asiakasmaksulaki/asiakasmaksuasetus
Tuloraja, kun perheen koko 4 henkilöä	2503,00	2338,00	Asiakasmaksulaki/asiakasmaksuasetus
Tuloraja, kun perheen koko 5 henkilöä	3030,00	2830,00	Asiakasmaksulaki/asiakasmaksuasetus
Tuloraja, kun perheen koko 6 henkilöä	3481,00	3251,00	Asiakasmaksulaki/asiakasmaksuasetus
Korotus/lisähenkilö	416,00	389,00	Asiakasmaksulaki/asiakasmaksuasetus

7.2 Maksuprosentit perhekoon mukaan tulorajan yli menevistä bruttotuloista

Perheen henkilömäärä	1	2	3	4	5	6 hlöä tai enemmän
0–4 h	8,00	7,00	6,00	6,00	6,00	6,00

Palvelu- tunnit/ kuukau- dessa	5 h	10,00	8,75	7,50	7,50	7,50	7,50
	6 h	12,00	10,50	9,00	9,00	9,00	9,00
	7 h	14,00	12,25	10,50	10,50	10,50	10,50
	8 h	16,00	14,00	12,00	12,00	12,00	12,00
	9 h	17,00	14,75	12,50	12,50	12,50	12,00
	10 h	18,00	15,50	13,00	13,00	13,00	12,00
	11 h	19,00	16,25	13,50	13,50	13,50	12,00
	12 h	20,00	17,00	14,00	14,00	14,00	12,00
	13 h	21,00	17,75	14,50	14,50	14,00	12,00
	14 h	22,00	18,50	15,00	15,00	14,00	12,00
	15 h	23,00	19,25	15,50	15,50	14,00	12,00
	16 h	24,00	20,00	16,00	16,00	14,00	12,00
	17 h	24,50	20,50	16,50	16,00	14,00	12,00
	18 h	25,00	21,00	17,00	16,00	14,00	12,00
	19 h	25,50	21,50	17,50	16,00	14,00	12,00
	20 h	26,00	22,00	18,00	16,00	14,00	12,00
	21 h	26,50	22,50	18,50	16,00	14,00	12,00
	22 h	27,00	23,00	19,00	16,00	14,00	12,00
	23 h	27,50	23,50	19,00	16,00	14,00	12,00
	24 h	28,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
	25 h	28,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
	26 h	29,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
	27 h	29,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
	28 h	30,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
	29 h	30,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
	30 h	31,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
	31 h	31,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
	32 h	32,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
	33 h	32,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
	34 h	33,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
	35 h	33,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
	36 h	34,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
	37 h	34,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
	38 h+	35,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00

7.3 Maksukyvyn mukaan perittävät maksut: huomi- oon otettavat tulot

Yhteisöllinen asuminen ja kotihoito	Ympäri vuorokautinen palveluasuminen
Elatusapu/elatustuki lapselle	Elatusapu/elatustuki lapselle
Eläkkeisiin ja niihin verrattaviin tuloihin sisältyvät huollettavista aiheutuvat korotukset	Eläkkeisiin ja niihin verrattaviin tuloihin sisältyvät huollettavista aiheutuvat korotukset

Elinkorko	Elinkorko
Eläke ja siihen rinnastettavat jatkuvat etuudet	Eläke ja siihen rinnastettavat jatkuvat etuudet
Eläkettä saavan hoitotuki	Eläkettä saavan hoitotuki
Korko	Korko
Kuntoutustuki	Kuntoutustuki
Kuolinpesästä saatu tulo	Kuolinpesästä saatu tulo
Maa ja metsätalouden tulot (laskennallinen metsätulo)	Maa ja metsätalouden tulot (laskennallinen metsätulo)
Osinko	Osinko
Palkka	Palkka
Sairausvakuutuspäiväraha	Sairausvakuutuspäiväraha
Sijoitusrahastojen voitto-osuudet	Sijoitusrahastojen voitto-osuudet
Syytinki	Syytinki
Säästöhenkivakuutuksen tuotto	Säästöhenkivakuutuksen tuotto
	Vammaistuki
Vuokratulot	Vuokratulot
Ylimääräinen rintamalisä	Ylimääräinen rintamalisä
Muut henkilökohtaiset tulot	Muut henkilökohtaiset tulot
	Lasten kotihoidon tuki
	Opintoraha ja aikuiskoulutustuki

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 1992/734. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta 1201/2020.

Laskennallisella metsätulolla tarkoitetaan asiakasmaksulaissa varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 7 §:n 3 momentin mukaan vahvistettua metsän keskimääräistä vuotuista tuottoa hehtaarilta kerrottuna metsämaan pinta-alalla. Tästä määrästä vähennetään kymmenen prosenttia ja metsätalouden korot. Hyvinvointialueen on asiakkaan tai hänen edustajansa vaatimuksesta alennettava laskennallista metsätuloa, jos tilakohtaisen vuotuisen hakkuumahdollisuuden nettoraha-arvo on Suomen metsäkeskuksen tai metsänhoitoyhdistyksen antaman lausunnon perusteella vähintään kymmenen prosenttia alempi kuin metsätulo. Alennus on metsätulon ja hakkuumahdollisuuden nettoraha-arvon erotuksen suuruinen.

7.4 Maksukyvyn mukaan perittävät maksut: tulot, joita ei oteta huomioon

Yhteisöllinen asuminen ja kotihoito	Ympäri vuorokautinen palveluasuminen
Aikuiskoulutustuki	Aikuiskoulutustuki
Asumistuki	
Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki 916/2012, kulukorvaus	Julkisesta työvoima- ja yritys palvelusta annettu laki 916/2012, kulukorvaus

Kuntoutusrahalain mukainen ylläpitokorvaus	Kuntoutusrahalain mukainen ylläpitokorvaus
Lapsikorotus	Lapsikorotus
Lapsilisä	Lapsilisä
Opintotuen asumislisä	Omaishoidon tuki
Perhehoidon kustannusten korvaukset	Perhehoidon kustannusten korvaukset
Rintamalisä	Rintamalisä
Sotilasavustus	Sotilasavustusta
Tapaturmavakuutuksen perusteella suoritettavat sairaanhoito ja tutkimuskulut	Tapaturmavakuutuksen perusteella suoritettavat sairaanhoito ja tutkimuskulut
Toimeentulotukena maksettava toimintaraha ja matkakorvaus	Toimeentulotukena maksettava toimintaraha ja matkakorvaus
Työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukainen ylläpitokorvaus	Työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukainen ylläpitokorvaus
Vammaistuki	

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta 1201/2020.

Tuloverolain 92 §:ssä tarkoitettuja verovapaita sosiaalietuuksia lukuun ottamatta elatustukea ja eläkettä saavan hoitotukea.